

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tuzemstvo: štetletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: štetletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.

Še enkrat o odgovornosti

V politiki je glavna reč, da se ljudstvo ne da premotiti od praznega vpitja, ampak da ostane trezno v presoji vzrokov in posledic. Nobena stvar ne pride brez vzroka in krivde, vsaj ne v javnem življenju.

Tako je tudi s težavami v našem državnem življenju. Ako danes vprašaš kmeta, delavca, obrtnika, uradnika, ali so zadovoljni, vsak se bo po svoje hudoval nad neugodnim stanjem. Po tem, kako bi se to dalo popraviti z delom narodnih poslancev, se sodi ali obsoja, koliko je to delo vredno.

Že zadnjič sem poudarjal, da je slovensko ljudstvo svoje kroglice po veliki večini dajalo klerikalcem že vsa leta od prevrata sem. Poleg klerikalcev je bilo zadnjič izvoljenih nekaj radičevcev; samostojni demokrati pa so pri prejšnjih volitvah dobili enega, lani 8. februarja pa dva. Potemtakem je celih 7 let usoda slovenskega kmeta v rokah SLS, to je škofove stranke, ki meša vero v politiko in hujska z avtonomijo. Jasno je za vsakega mislečega človeka, da je krivda v tej izberi, kajti, bodi kakorkoli, v tako dolgi dobi bi bili morali poslanci SLS, ki imajo takšno večino, najti pravo pot. A je niso!

Ali naj zaradi neuspehov teh poslancev primemo poslance, ki so izvoljeni v Macedoniji ali Črni gori, ki imajo sami s svojimi kraji dovolj skrbi? Ali naj se držimo Bosancev in Dalmatincev? In če je tudi g. Pucelj prodal samostojnost svoje strančice v Radičevo torbo in se je tam njegova strančica končno zadušila, ali naj se držimo Radiča in tistih Hrvatov, ki so jih naši volilci na Štajerskem po nespametnem izvolili?

Rekel bi, da se ljudstvo v Sloveniji more držati le tistih, ki jih je samo volilo že toliko let. —

Zato ni čudno, da po vsej deželi vstaja hudo razočaranje zaradi politike klerikalne stranke. Listi SLS neprestano pišejo, da se je našim krajem zgodila krivica in da so pri-krajšani. Če bi bili ti časopisi pametni, bi raje molčali, kajti s tem samo mečejo kamenje na — poslance SLS, ki poročajo o svojih grozljivih neuspehih.

Vse jadikovanje po klerikalnih novinah in shodih, po prižnicah in konsumih je ena samo obsodba klerikalne politike, strašen »maček«, ki se polašča vseh njenih dosedanjih pristašev.

Na shodu v mariborski oblasti je znani klerikalni poslanec-kričač poročal, ne o tem, kaj je SLS dosegla za svoje volilce, ampak

kaj je tačas vse propadlo in bilo izgubljeno. Mož ni čutil, da je s svojim govorjenjem pokopal sebe. Med njegovim govorom je preprost kmet zaklical: »Zakaj pa smo vas izvolili? Mar da nam pripovedujete, da niste ničesar dosgeli za nas in da ne znate ničesar doseči?« In ljudstvo je ozlovoljeno zapustilo zborovanje.

20 »tigrov« in 4 »radičevce« imamo od 26 poslancev Slovenije. Vsaka pritožba in krivica je samo dokaz, da je bila ta izvolitev velika napaka. Kedar nam torej ti ljudje jadicujejo in točijo solze, kako je vse zavoženo, jim mi krepko odgovarjamo, da so jo samo oni zavozili in da imajo za to nositi odgovornost in kazen.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Manifestacijski shod SDS v Ljubljani

Na shodu bo govoril šef naše stranke g. Svetozar Pribičević — Veliko zanimanje za ta shod med našimi somišljeniki po vsej Sloveniji

V nedeljo 17. t. m. nas bo posetil vrhovni vodja naše stranke g. Svetozar Pribičević, ki bo govoril na manifestacijskem shodu ob 10. uri dopoldne na Taboru v Ljubljani. Kakor dobivamo poročila, je zanimanje za moža, ki ga po njegovem delu pozna vsa Jugoslavija, med našimi somišljeniki po vsej Sloveniji ogromno. Vsakdo želi videti in poslušati moža železne volje, nespremenljivega značaja in neizmerne dela, velikega borca za Jugoslovenstvo in za enakopravnost vseh treh jugoslovenskih plemen.

Prijatelji, ki se udeležijo manifestacijskega shoda v nedeljo 17. t. m. ob 10. uri dopoldne na Taboru, naj se poslužujejo naslednjih vlakov:

Gorenjci se pripeljejo z vlakom, ki odide z Jesenic ob 5. uri 20 minut zjutraj in pride v Ljubljano ob 7. uri 18 minut.

Udeleženci iz bohinskega kota odidejo iz Bohinske Bistrice ob 5. uri 51 minut, imajo

zvezo z monakovskim brzovlakom na Jesenicah in pridejo v Ljubljano ob 8. uri 23 minut zjutraj.

Notranjci se odpeljejo z vlakom, ki odhaja z Rakeka ob 6. uri 13 minut zjutraj in pride v Ljubljano ob 7. uri 25 minut dopoldne.

Dolenjci se pripeljejo z vlakom, ki odhaja iz Metlike ob 5. uri 50 minut zjutraj, iz Novega mesta ob 7. uri 39 minut in pride v Ljubljano ob 10. uri 28 minut.

Prijatelji iz Kočevskega se odpeljejo z vlakom, ki odhaja iz Kočevja ob 4. uri 45 minut zjutraj in pride v Ljubljano ob 7. uri 38 minut dopoldne.

Prijatelji iz bivše Štajerske pa se odpeljejo z vlakom, ki odhaja iz Brežic ob 6. uri 49 minut zjutraj in pride v Ljubljano ob 9. uri 57 minut dopoldne.

S kolodvora se podajo vsi takoj v veliko dvorano na Taboru, kjer se bo vršil manifestacijski shod.

Politični pregled

Bolehanje se je lotilo obeh vladnih prvakov, Nikole Pašića in Štefana Radiča. Pašić je prejšnji četrtek odpotoval iz Beograda v francosko letovišče Monte Karlo, kjer ostane mesec dni na dopustu, Štefan Radič pa se je zdravil doma v Zagrebu. Obenem pa tudi

boleha celotna sporazumaška politika

in iščejo vsakojaka zdravila, ki naj bi nanovo učvrstila omajano zvezo med radikali in radičevci. Pred Pašičevim povratkom sicer ni pričakovati odločilnih izprememb, toda sedanje mrko razpoloženje nas opozarja, da moramo biti nanje pripravljeni.

V Beogradu deluje v Narodni skupščini samo finančni odbor, ki pretresa državni proračun

in provaja »štedenje«. To »štedenje« je pa takšno, da proračun postaja vedno večji, namesto da bi se manjšal. Venomer se suče okrog trinajsterih milijard, kar je za našo državo daleko preveč. Kjer pa finančni odbor znižuje proračunske postavke, gre to izključno na škodo ljudstva. Tako

je na primer vladna večina finančnega odbora najprej znižala postavke ministrstva za socialno politiko, ki ima skrbeti za lajšanje bede. Zdaj pa je znižala še postavke ministrstva za narodno zdravstvo. Naravno, da to »štedenje« zahteva tudi zmanjšanje števila uradništva, ki bo zopet neusmiljeno moralo na cesto. In za tako štednjo, ki kmetu-davkoplačevalcu nič ne koristi, mnogim drugim pa povzroča gorje, glasuje tudi poslanec Pucelj s svojimi radičevskimi tovariši!

Največje upoštevanje uživajo v Beogradu samostojnodemokratski poslanci, ki z vso čvrsto voljo in sposobnostjo zastopajo splošne ljudske koristi ter neizprosno kritizirajo vladno politiko. Zato se samostojno-demokratske vrste venomer množijo. Kako tudi pri nas v Sloveniji vztrajno prodira ideja Bratstva, Enakosti in Bratstva, bo nedvomno pokazal

manifestacijski zbor SDS, ki se bo to nedeljo vršil v Ljubljani

in na katerega pride poleg številnih drugih odposlancev iz Beograda in Zagreba tudi Svetozar Pribičević.

Da preidemo na dogodke v zunanji politiki, naj pričnemo takoj

z madžarskim škandalom ponarejanja francoskih tisočakov,

o katerem podrobneje govorimo na drugem mestu, tu pa naj se omejimo le na njegovo politično ozadje. Madžarski ponarejevalci denarja so plemenitaki, dostojanstveniki in visoka duhovščina. Torej sama taka kasta, ki ne more preboleti propasti bivše habsburške monarhije in venomer rovari, da bi vsaj na Madžarskem zopet spravila Habsburžana na prestol. Tudi ponarejeni francoski bankovci naj bi bili poslužili temu cilju. Kako opasna je bila cela stvar, se da presoditi iz ogromne količine ponarejenih tisočakov, ki bi v primeru uspelega razpečavanja lahko povzročili velikansko denarno zmedo v vsej Evropi. Še važnejše pa je, da so v komplot zapletene najvišje glave, kar znači, da so skratka vsi sedanji vladajoči krogi na Madžarskem imeli skupen načrt.

Madžarska zadeva, o kateri danes razpravlja ves svet, torej ni samo zločinska, marveč naravnost prevratna in zatorej ne spada le pred sodišče nego tudi naravnost pred Zvezo narodov. Le nepotrebni obzirnosti in popustljivosti Francozov ter Angležev se imajo Madžari zahvaliti, da se to bržčas ne bo zgodilo. Toda njihova sramota navzlic temu ne bo v svetovni zgodovini nič manjša. Mi, neposredni sosedi Madžarov, Jugoslovani in Čehoslovaki, pa bomo že znali napram njim varovati svoj hrbet, če se jih bodo še kdaj lotile skomine, da spravijo na svoj prestol propadle Habsburžane.

Naša soseda Rumunija ima tudi še

šč neprilike z odstopom prestolonaslednika Karla,

ki zdaj s svojo ljubico, gospo Lupescu, živi v Italiji. Prestolonaslednik Karol sicer ne povzroča neprijetnosti, ker se je prstovoljno odpovedal prestolu, toda ljudstvo je marsikod tako nezadovoljno, da je sedanja vlada morala proglasiti obsedno stanje. Poleg tega se je v rumunskih dvorskih krogih vnel oster prepir, ker nekateri dolžijo rumunsko kraljico Marijo (starejšo), da je s svojim vplivom pripravila prestolonaslednika Karla ob prestol. Kako se bodo dogodki v Rumuniji razvijali nadalje, je težko prerokovati.

Listi napovedujejo, da se bo v kratkem vršil sestanek Male antante.

to je zunanji ministrov naše, češkoslovaške in rumunske države. Na njej se bo predvsem razpravljalo o stališču teh treh držav napram Madžarski ter o skupnem nastopanju v nadaljnjih evropskih političnih zadevah. Razumljivo je, da se sestanek pričakuje s precejšnjim zanimanjem. Posebno zato, ker je doslej bil neprestano odlagan.

DOPISI

DOLNI LOGATEC. Draga «Domovina», moja torba je polna veselja in žalosti. Na Silvestrov večer so se klerikalci pri nas imenitno zabavali. Nekateri od njih so počenjali stvari, ki so žaljive za cerkev in vero, kajti po burni zabavi so šli posamezni v zvonik zvonit k novemu letu ter bili tako glasni, da se je bolj slišalo njihovo glasno govorjenje kakor zvonjenje. Lepo so se izkazali in lep vzgled dajejo mladini!

DOLNI LOGATEC. V petek 9. t. m. je umrl tukaj 84letni starček g. Janez Bajc, oče predsednika tukajšnje krajevne organizacije SDS. Mož je bil vse svoje življenje vrh naprednjak in vsestransko čislán, kar je pokazal tudi njegov pogreb. Blag mu spomin, preostalim naše sožalje! — V soboto 16. t. m. ob 8. zvečer se bo vršilo v Sokolskem domu predavanje o prvem človeku. Predava g. prof. Dolžan. Vabljeni so vsi prijatelji napredka. Vstop prost.

GORNJI LOGATEC. Naše društveno življenje gre redno svojo pot naprej. Glavne sile posvečamo Sokolskemu domu, ki bi iz njega radi napravili res domačnost dihaajoče središče našega narodnega in kulturnega dela. Toda, koliko nam še manjka! Vsak dan donaša nove potrebe in nove zahteve. Treba bo krepkih živcev, trdne volje in vzajemne požrtvovalnosti, preden bo cilj dosežen. Imeli smo v novem domu že več uspešnih prireditev, tako na Štefanovo in na Silvestrov večer z bolj humorističnim programom. Sedaj se pripravljata tudi nekaj resnejšega. Pred nami so občni zbori najrazličnejših društev, ki bodo šele podali pravo sliko napredovanja, oziroma nazadovanja.

CERKNICA. Pravijo, da se je zaradi potresnega sunka na Novega leta večer pokvaril v stolpu dekanijske cerkve vod, ki spaja cerkveno uro s kazalci, ki ne kažejo več. Bilo bi prav, če bi se ura zopet spravila v red.

ŠKOFJA LOKA. Tukajšnje Sokolsko društvo priredi v nedeljo 17. t. m. ob 8. zvečer svoj vsakoletni plesni večer. Vabite se, fantje in dekleta, možje in žene iz okoliških vasi, da se prireditve zagotovo udeležite. Tu boste našli najlepšo in najcenejšo zabavo. Urejeno je, da se pleše samo valček in polka, izostanejo pa vsi tako zvani moderni plesi. Torej, fantje in dekleta, pogum velja! Vsi do zadnjega našega sonišljjenika na ta ples! Zdravo!

RADOVLJICA. O nesreči, ki se je pripetila na sveti večer našemu velikemu zvonu, so novine že na kratko poročale. Po radiotelegrafu naših številnih tercijalk, ki včasih «pošpegajo» tudi v zvonik, se je sedaj zvedelo o ubitem zvonu, ki nosi imena znanih bogatinov in veljakov nekaj več. Kakor navadno so tudi ob omejenih priliki pritrkavali Orlički. Nekateri teh so bili, po izpovedbi prič, usodnega večera močno vinjeni. Čudno torej ni, da se je zvon ubil. Hudo-mušniki pravijo, da je slabo znamenje, da se je ubil prav veliki zvon in baš na sveti večer. No, pa se bo že prebolela tudi ta nesreča, saj je baje dovolj milijonov na razpolago. Novi zvon bo baje še mnogo lepši in večji ter bo imel tri zlate črke. Glavno bo, da se za zvon ne bo javno «fehtalo» pri tistih, ki nimajo nobenega stika z napisi na zvonu. Sreča je opoteča in tudi cerkvenim zvonovom ne prizanaša. — Posebno pridno se agitira pri nas po spovednicah za «Domovino». Evo primer: Preprosta ženica Mica gre za božič k spovedi. Ko Mica konča s smrtnimi grehi, jo spovednik vpraša, katere časopise bere. Mica mu odkritosrčno pove, da je njen mož naročen na «Domovino». «Kaj, Domovino imate v hiši, ta pregrešni in pohujšljivi list? Tako proč z Domovino in Domoljub v hišo!» je zarohnel spovednik. Mica na to pojasni, da sama niti brati ne zna in da ji ugajajo le lepi «pildi» v «Domovini». «Tudi šlatati ne smete tega ostudnega lista,» zagrozi posvečeni gospod. Mica pa pravi, da raje gleda in «šlata» «Domovino», ker ima bolj gladek papir kako: «Domoljuba», ki tudi «pildov» nima tako lepih. Tega mnenja so tudi druge žene. Vzglede vlečejo!

SODRAŽICA. Tudi v drugem poslovnem letu naše knjižnice imamo zaznamovati lep napredek, kar bom na kratko obrazložil z naslednjimi statističnimi podatki: knjižnica ima sedaj 273 zabavnih in poučnih knjig, 54 tehničnih in organizatoričnih knjig o sokolstvu ter 43 dramskih knjig; skupno torej 470 knjig proti lanskemu izkazu 364.

Ivan Albrecht:

Zlato srce

Povest.

(Dalje.)

«Foltan,» je ponovil Maks, «kar sem rekel, sem rekel!»

Njegov obraz je bil mrtvaškobled, a beseda suha in čisto brez nade.

Potepuh ga je potrepil po rami:

«Dobro tedaj! V nedeljo zvečer vam prinesem od Mojce pozdrave in še kak spominček po vrhu. Nemški Foltan naj ne bom več, če se to ne zgodi.»

Maks se je žalostno nasmehnil:

«Bojim se, prav močno se bojim, da ostaneš ti nemški Foltan, Mojca pa Franceljnova ljubica in žena.»

«Bomo videli!» je dejal Foltan in se poslovil.

«Kje se torej dobiva v nedeljo zvečer?» je še vprašal.

«Čakal bom v gostilni. Pri zlatem vinu,» je dejal Maks.

«Velja! Torej na svidenje!»

«Na svidenje!» je ponovil Maks za odhajajočim in se zaklenil v sabo. Bilo mu je, kakor da se zaklepa v svoj lastni grob.

IV.

Dve let' in pol sva se midva ljubila,

Al' božja roka naju je ločila,
sam Bog ve, al' se vidiva še kdaj.

Nar. pes.

Nemški Foltan, ki je imel že dodobra pre-mišljen in izdelan ves načrt, si zdaj ni dosti več belil glave, ampak komaj pričakoval nedelje. Jesnki večeri so dolgi, zato je imel potepuh dovolj posla, da je posedel malo tu, malo tam, seveda tudi pri Gozdnikovih, kjer je bil nazadnje še v soboto zvečer. Prepričal se je, da nihče nič ne ve o nameravanem posetu Bohinjčevega Franceljna. Silno zadovoljen z uspehi svojega dela je naposled legel spat v trdnem prepričanju, da bo vse tako, kakor želi...

Ko se je vzdramilo tisto nedeljsko jutro, je vstal zgodaj in se podal na prežo. Hočil je okrog Gozdnikovih, pa spet po vasi, v bližini cerkve in sploh povsod, kjer je vna! da bi se morda ustavil Francelj, ko pride. Nazadnje, med deseto mašo, ga je zagledal prihajati. Stal je pred cerkvijo, da bi bolje videl na vse strani. Kakor hitro je z lokavim očesom spoznal prihajajočega, se mu je skoro v tek spustil nasproti.

«Tak si vendar prišel, hvala Bogu! Joj, ne veš, kako te vse željno pričakuje. Oh, ta Mojca, ta Mojca! Še besede ni mogla reči,

tako je bila vesela tvojega pisma! Smuk v kamrico! Ona sama sreča, jaz revež pa, saj veš, Francelj, taka dolga pot —»

Francelj se je zasmejal:

«Nič se ne boj, Foltan, nič! Ali si kaj žejen?»

«I, dobro bi bilo malo toplote, ko je jesen že hladna,» se je s hinavsko skromnostjo muzal potepuh.

«Pa kreniva malo k Štembalu, da se pokrepčaš,» je dejal Francelj in potepuh je šel z njim.

Gostilna je bila skoraj prazna. Le par hribovcev, ki so bili prišli k prvi maši, je sedelo za pečjo. Bili so večinoma starejši možje, zatopljeni v gospodarske pomenke. Francelj je sedel s Foltanom k sprednji mizi tako, da sta lahko oba gledala na cesto, ki je od cerkve vodila mimo Štembalove hiše. V pomenku sta bila previdna in sta govorila skoro šepetaje. Zlasti Foltan se je muzal in mežikal, namigaval in mlaskal z jezikom ter govoril v pretrganih stavkih, tako samo napol, kakor da so njegove skrivnosti prevelike in da jih je preveč.

Janezu je bilo sladko pri srcu. Vse njegovo življenje je pribežalo mimo njega, kakor da gleda pisano zbirko slik. Spomnil se je celo prav neznatnih dogodkov iz otroških let, ko je še šolarček pogledaval po gorah proti Koroški, ki se mu je zdela daljna, skriv-

V preteklem letu smo napredovali za 106 knjig, katere so se na različne načine pridobile, in sicer: 41 jih je kupilo društvo, 62 so jih pa podarili člani in drugi naši prijatelji, katerim se ponovno zahvaljujemo za velokodušne darove. Izdalo se je skupno 1078 knjig, katere si je izposojevalo 99 čitateljev. Na izposojevalnici se je prejelo 1259 dinarjev. Skupnih dohodkov je bilo 2865:30 dinarjev, stroškov pa 2113:30 dinarjev. Čistega preostanka je torej 752 dinarjev. Med največje izdatke je šteti vezavo 73 knjig, kar nas je stalo 701 dinar. Kakor je razvidno, se krog naših čitateljev stalno širi in je dosegel že lepo število. Dolžnost nas vseh je, da se z podvojenimi močmi žrtvujemo za nadaljnji napredek te naše tako koristne ustanove. Edini in glavni pogoj uspešnega delovanja je, da moramo nuditi našim čitateljem vedno dovolj novih in dobrih knjig. Knjižnica sama pri današnji draginji knjig tega nikakor ne zmore, zato prosimo člane in druge naše prijatelje, da nam bodo še bolj kakor do sedaj naklonjeni. V krog čitateljev se vabi vse občinstvo v trgu in okolici, ki je željno priti do dobrih in poučnih knjig. Knjižnica je odprta vsako nedeljo od 11. do 12. ure. Zdravo!

ŠMARJETA PRI NOVEM MESTU. Božični prazniki bi pri nas potekali v miru, da niso prišle vmes zapreke. Ko je na božično noč bila ura polnoči, se je cerkev napolnila z verniki in orglje so zabučale v pozdrav rojstvu Gospodovemu. Namesto da bi bil g. kaplan prisoten v tem veličastnem trenutku pri maši, je gledal po gostilnah, kateri ljudje se nahajajo v njih. Zbiral je material za črne oblake, katere je sipal na svoje verne poslušalce na praznik pri jutranji maši, ko se je hvalil, kako izborno vodi vse pose, kakor n. pr. cerkvene, župne, posojilniške, občinske itd. Dalje je omenjal, katere občinske doklade so uvedli in da bo ta znesek šel za občinske revije, posebno za tiste berače, ki da bodo nastali iz tistih naprednih fantov, ki sedaj popivajo v napredni gostilni nasproti cerkve. Razburjal se je tudi nad tem, da se med službo božjo toči vino. Toda, dokler ne bo prišel kak zadeven ukaz od kakega višjega oblastva kakor ga predstavlja on, bo ostalo pri starem in mi si bomo po potrebi gasili žejo v napredni gostilni. Pijanci pa nismo in tudi zapravljalci ne!

GORTINA PRI MUTI. Dovolite, g. urednik, da se tudi mi enkrat oglasimo v naši prijubljeni «Domovini». Dne 1. t. m. po 7. uri zvečer smo občutili močan potres. Drugače je pri nas večinoma vse po starem. Beležiti je predvsem to,

da imamo sedaj dva nova «cekmaštra» pri družnici sv. Štefana. Kakor sem slišal, bodo letos dali občani to cerkev popraviti in sicer bodo postavili nov zvonik ter kupili nove zvonove. Vprašanje pa je, ali bodo imeli denar, ker naši vaščani potrebujejo novce tudi za druge stvari. Prav gotovo nas naš škof pri tem ne bo podpiral. Sicer bi pa svetoval našim vaščanom, da bi bilo bolj potrebno pri nas postaviti novo šolsko poslopje. Nujno bi potrebovali v Gortini tudi gasilno poslopje in orodje, pri nas obstoja stalna nevarnost ognja, zlasti zaradi navade, da mnogi na sveti dan, na novega leta dan in na praznik svetih Treh kraljev hodijo po njivah, travnikih, gozdovih in navsezadnje po hišah in hlevih ter kadijo z ognjem. Ker je šestokrat vetrovno, se lahko zgodi, da nastane ogenj, a mi smo brez gasilnega orodja. Zato bi bilo dobro, da si «kupimo prej hlače in šele potem gremo v cerkev». Pri nas je težko govoriti. Če kdo kaj po pravici pove, že kriče nanj, da je brezverec. Za prav nič slabo pa menda ne smatrajo n. pr. to, da ima 25letna hčer nekega klerikalca tri nezakonske otroke, vsakega od drugega očeta. Mislimo, da bo za enkrat zadostovalo. — V kratkem še kaj več. Želim vsem bralcem in bralkam «Domovine» v novem letu mnogo veselja in zdravja. —č.

RUŠE. Znano je, da so v industrijskih krajih nekaj dražje življenjske potrebščine kakor drugod, a Ruše gotovo prednjačijo v tem oziru. Tako si lahko vesel, ako dobiš liter mleka za 4 Din; seveda ga moraš priti sam na dom iskat, 1 kg kravjega mesa stane 19 do 20 Din, 1 jajce 2 Din do 2 Din 50 p in tako naprej. Če se pritožiš sem ali tja, ti v zahvalo še po tej ceni nihče več ničesar ne da. Ko bi imela vsaj kakšen «liberalen» ali «kapitalističen» občinski odbor, bi ta gotovo nekaj storil v prid delavstvu, a tako nam vlada črno-rdeča večina, katera je imela toliko socialnih dobrot na jeziku za časa volitev, a sedaj na vse strani — nič. No, sodrugi, kje se pozna vaše delo v občini? Lahko se pljuje na zavedne napredne volilce, a delo za javni blagor, to je kaj drugega. — Lepe razmere vladajo tudi v tovarni za dušk. Nemška gospoda je prenasršena slovenskega kruha in uganja z našim izmozganim delavstvom nesramne šale. Tovariši, strnimo se v močno, enotno, nacionalno strokovno organizacijo, ker le na ta način bomo lahko delovali tako, kakor je potrebno. Koliko časa bomo še trpeli, da nas bodo razni Prusi zasmehovali pri vsakdanjem težkem delu in da nam bodo razne

tako zvane «kmetске» vlade trgale kos za kosom naše težko priborjene pravice v svrhu «štedenja». Ne pričakujmo, da nam bodo kakšni sovjeti ali nemška internacionala pomagali, svojo liho si moramo urediti sami in po svoje. Zato je naše mesto v Samostojni strokovni delavski uniji!

BREG PRI PTUJU. Ob letošnjih božičnih praznikih smo mi Brežani dne 24., 25., 26. in 27. decembra morali že ob 8. uri zvečer iz gostiln, med tem ko so se Ptujčani mogli zabavati pozno v noč. Breg, kot predmestje Ptujja, ima večinoma delavsko prebivalstvo, ki si more le ob večjih praznikih nuditi razvedrila; saj beda in utrujenost od dela ne dopuščata razspnih krokarij, kakršnih je v mestu dovolj. Takole ob praznikih pa tudi delavec rad vodi svojo izmučeno ženo na kozarček vina, in še to malo razvedrilo se mu tokrat ni privoščilo. Naši gostilničarji so prav tako davkoplačevalci kakor mestni. Zakaj se jim krati zaslužek? Naj veljajo za vse enake pravice in enake dolžnosti.

MALA NEDELJA. Ljudska knjižnica Narodno-kulturnega društva, ki še začasno posluje v šoli, je prejela precej novih lepih knjig, ki bodo vsem članom na razpolago. Izdatki za knjige, ki so zelo drage, so precejšnji, zato naj vsakdo poravnava celoletno članarino za knjižnico, ki znosi samo 10 Din. Pridobivajte še novih članov!

ZIBIKA. V minulem mesecu je naš g. župnik neko nedeljo imel krščanski nauk. Pri tem krščanskem nauku je vzel na muho časopis «Domovina». Med drugim je rekel, da «Domovina» ni ničesar drugega, kakor namestnica bivšega «Stajerca». Rekel je, da je njemu le v čast, če ga tu in tam nekoliko pokrtači. Ako bi mi hoteli kritizirati njegova dela za občino in faro, bi imeli za vsako številko «Domovine» skozi vse leto dosti materijala. Pa mi nismo hoteli, ker bi se z dopisi, čeravno resničnimi, razvnela prepir med župnikom in farani. Za danes samo to, če pa ne bo miru, se pa dajmo! Ne bojimo se Vas!

Dober vzgled.

«To pa je že prehudo, da dandanes ne dobiš več nobene poštene služkinje.» je jadikovala gospa Evlalija, «moja Urška mi je pobegnila s celim dueatom obrisač.»

«Kakšne pa so bile te obrisače?» je vprašala prijateljica Kunigunda.

«Ah, to so bile iz letovišča, kjer smo se nahajali letos poleti...»

nostna dežela; kajti takrat ni še spihnal vlak skozi goro. Kdor je hotel na Koroško, je moral lepo pobrati pot pod noge in jo mahnti čez Korensko sedlo, da je prišel v Beljak, ali pa čez Ljubelj, da je priromal v lep Rož in po Osojniški planoti v Celovec. In kadar so na Veliki Šmaren priromali Korošci na Brezje, jih ni Bohinjčev Francelj nikoli zamudil. Smuk, pa je bil tam, jih ogledaval in poslušal kakor največje čudo. Njihova melkost, pravo nasprotje gorenjske trde skorje, potem vedrost, tista šegava, topla preprostost, ki jo je mogoče danes opazovati samo še pri Slovencih na Koroškem, vse to ga je vabilo, ker mu je bilo novo. Poleg tega pa še govorica. Oni mehki, skoroda zabrisani glasovi, ki zvene tudi sredi največjega veselja nekam plaho in ki jih tujec nikoli ne more prav izgovoriti, so tako močno vplivali nanj, da si je silno zaželel med te ljudi: živeti med njimi in od blizu gledati njih dejanje in nehanje. To svojo željo je tudi povedal očetu, ki mu jo je takoj še bolj podžgal. Pravil mu je o Vrbskem jezeru, o zmaju o Celovcu in o neštetih drugih prikaznih in pojavih, ki so vsi bili združeni z nekim davnim, bajnim svetom, polnim lepote in takega življenja, kakor ga more danes človek samo še sanjati... Naposled je dejal oče:

«Če boš priden, se pojdeš pa v Celovec učiti, ko malo odrasteš. Lahko boš mizar. Boš videl, da ti ne bo manjkalo kruha!»

Hej, kruh, kaj kruh! Če je bil lačen, je prijel mater za krilo, pa je bil kmalu potolažen. Kaj se je tedaj Francelj brigal za kruh! Le tista dolga pot mu je bila všeč, tisto romanje čez goro, ki je po dolgem trudu naposled nenadoma poplačano s tem, da pride človek v čisto drug svet. Kdo naj ve, kaj ga tam čaka?!

In leta so bežala kakor minute. Danes Francelj ve, kaj ga je čakalo v tej zemlji. Danes je prišel, da si za trdno in v dosmrtno vez priklene to lepo skrivnost, Gozdnikovo Mojco.

Iz premišljevanja ga je predramil zvon, ki je oznanjal zadnji evangelij. Francelj se je zdrznil, Foltan je pa mirno pripomnil:

«Zdaj bodo pa kmalu zunaj!»

Kakor je bil Francelj sicer korenjak, ga je ta preprosta resnica le precej zmedla. V mislih so mu brnele besede: kako bo govoril, ko pride h Gozdniku, kaj poreče gospodarju, kaj gospodinji: za vsakega je pripravil poseben pozdrav, vendar mu vse skupaj ni prav prijalo. Hotel je še enkrat premisliti, da ne bi bilo kaj narobe in da se ne bi osmešil. Zato so mu prišle Foltanove besede kakor nalašč, ko je dejal:

«Že gredo. Če hočeš, stopim malo naprej, pa jih še enkrat pripravim na tvoj prihod —»

In šepetaje:

«To bo Moica rdeča, hmm —»

Pa je zavil oči in zamlaskal z jezikom, da so se nehote ozrli celo kmetje pri peči.

«Le pojdi,» je dejal Francelj.

Med vrati se je Foltan še ozrl:

«Pridem kmalu nazaj.»

«Kdo te neki pogreša, žlobudra,» je zagodrnjal star kmet za pečjo, Francelj pa je samo namežiknil potepuhu.

Ko je bil nemški Foltan zunaj, se je široko zasmel. Potem je počasi korakal proti Gozdnikovim, ki so domovali bolj na samem, kake četrt ure oddaljeni od osrčja vasi. Ni mu prišlo niti na misel, da bi bil koga ogovoril ali celo šel do Gozdnikovih, ampak je oslal lepo na cesti, gledal v tla in obstal, kakor hitro je vedel, da ga Francelj ne more več videti. Tako je čakal, dokler ni prišla mimo Mojca. Mesto obvestila o Franceljnem prihodu ji je naprtal Foltan tisto hudobno prerokovanje, ki smo ga omenili začetkom povesi.

Medtem ko je Mojca doma ihtela, je Foltan zmagoslavno prišel v gostilno, kjer se je bilo po maši nabralo dokaj ljudi. Robček in rožmarin je skrbno skrtil, napravil silno važen obraz in prisedel k Francelju, ki je kar gorel samega pričakovanja.

«No?» je hlastnil Bohinjčev; Foltan pa.

«Ne vem, kako bo?»

«Kaj ne veš?»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZIMSKO ŠKROPLJENJE SADNEGA DREVJA.

Sadno drevje trpi danes po raznih zajedalcih, za katere se pa navadno nič ali pa premalo zanimamo. Drevje raste kakor hoče. Če raste slabo ali pa že začne hirati, mu navadno nič ne pomagamo. Živi pač kakor v gozdu. Danes je veliko sadnega drevja, ki ne kaže ne potrebne rasti niti potrebne rodovitosti. Drevje zaostaja in nihče se ne zmeni za vzroke. To slabo uspevanje pripisujemo navadno ali zemlji in legi ali pa neprimerni sorti. Na druge neprimernosti ne mislimo, ker so premalo očitne. V preminutih slučajih pa trpi drevje po raznih zajedalcih in boleznih. Tako je znano, da trpe n. pr. češplje po kaparjih in listnih glivicah, češnje po raznih listnih glivicah, jablane po škrlupu in krvavi uši itd. Sploh je naše sadno drevje po raznih boleznih in škodljivcih vse bolj prizadeto kakor svojčas.

Te rastlinske in živalske zajedalce moramo pregnati in odvrniti od sadnega drevja. Težko je to delo, toda pri dobri volji se dá vse storiti. Danes se proti različnim takim škodljivcem močno priporoča škropljenje z dendrinom in arborinom in v zadnjem času tudi s tako imenovanim «karbokrimpom». Vse to so neke vrste drevesnega karbolineja.

S temi sredstvi je treba sadno drevje škropiti proti koncu zime do prve spomladi, dokler je drevje golo in še ni začelo brsteti. Škropiti je treba ob toliko južnem vremenu, da nam tekočina seveda ne zmrzuje. Kakor uče dosedanje izkušnje, se po takem škropljenju drevje okrepi in pomladi in postane prej rodovito in odporno proti boleznim. V kolikor očistimo drevje od lišajev, glivičnih bolezni in živalskih škodljivcev, se dá to lahko opazovati. In da dajemo drevju s takim škropljenjem tudi res več življenjske moči, si pa lahko mislimo.

Za škropljenje je treba škropilnic s cevmi, ki so na dolgo nasajene, da dosežemo vse veje do vrha. Take škropilnice se dobe po ugodni ceni pri Kmetijski družbi. Prde škropljenjem kaže seveda drevje očistiti vseh suhih in drugih pregostih vej.

Vsa navedena sredstva je razredčiti z vodo, da so porabna za škropljenje. Na en del zdravilnega sredstva je vzeti sedem do deset delov vode. (Pri češpljah in češnjah manj, pri jablanah in hruškah več.) Kmetijska družba bo dobila v kratkem «karbokrimp», da napravimo prve poskuse tudi s tem novodobnim sredstvom, ki ga danes posebno v Nemčiji močno hvalijo in priporočajo.

NAŠE MLEKARSTVO.

Najvažnejša stroka našega gospodarstva je danes naša živinoreja v zvezi z mlekarstvom. Na uspešen razvoj te panoge je zaradi tega obratiti vso našo skrb in delo. Mnogo dobrega se je v tem pogledu že storilo in tudi doseglo, vendar nas čaka še mnogo dela, da spravimo to panogo do tistega napredka, ki zasluži in tudi lahko doseže. Smelo trdim, da bi nam lahko dala živinoreja v zvezi z mlekarstvom saj še enkrat toliko dohodka kakor ga daje danes.

Velika pogrška je med drugim že to, da nam manjka za povzdigo te panoge složnega, skupnega dela in enotnega načrta, ki bi moral biti vsestransko pretehtan in preudarjen. Naše mlekarke zadruge so nastale posamič in delajo danes več ali manj na svojo roko, brez medsebojne zveze in skupne notranje organizacije. Mi štejemo danes številne zadruge in druge mlekarke obrate brez zadostnega pregleda. Zato se tudi ne smemo čuditi, da so cene mleka tako različne in so navezani živinorejci zunaj po deželi prodajati svoje mleko tudi po 6 K liter ali pa še ceneje po 3 in 4 K. To so razmere, ki se ne dajo na noben način opravičevati in ki v nobenem pogledu ne morejo pospeševati naše živinoreje niti mlekarstva.

Naše mlekarstvo potrebuje celotne organizacije in enotnega vodstva. Pred vsem nam je treba tudi mlekarkega veččaka, ki se bo lahko popolnoma posvetil svoji nalogi in ki mu bodo zagotovljena potrebna sredstva za potovanja po deželi, za pouk in organizacijo naših gospodarjev in gospodinj.

Na izvoz mleka v druge države ne smemo računati, pač pa na izvoz presnega masla in sira, če ga bomo znali prav proizvajati. Vse to se bo dalo izvesti s pomočjo dobro organizirane industrijalizacije našega mlekarstva. Delati bo pa tudi na to, da se konsum svežega mleka po naših

centrih poveča, kar se bo dalo ob primerni propagandi in dobro urejeni preskrbi mleka vse lažje doseči kakor danes.

Danes je naše mlekarstvo tako razcepljeno in tako prisiljeno na samostojno delo, da je treba na vsak način vse potrebno ukreniti, da se po primemo skupnega dela in enotnega načrta. Le v tem primeru nas čaka ugodna rešitev. V tako važnih gospodarskih vprašanjih, kakor je vprašanje našega mlekarstva in živinoreje, je treba hoditi složno in skupna pota. Le potem bomo dosegli tisti uspeh, ki ga po vsej previdnosti lahko pričakujemo. Ob nesložnem nastopanju pa nas lahko zadenejo še vse hujše krize kakor je današnja, ko nam že ta prizadeva hude udarce pri našem gospodarstvu. V slogi je moč!

Absolventom kmetijskih šol

Absolventi kmetijskih šol tvorijo pri nas lep štab pionirjev kmetijskega napredka po deželi. Mnogo od njih je v javnih ali privatnih službah, drugi so ugledni kmetijski gospodarji. Zal, da med njimi ni prave zveze in mnogo jih je, ki so se videli zadnjikrat, ko so si segli s tovariši za slovo v roke takrat, ko so zapuščali zavod, kjer so črpali kmetijske nauke za praktično življenje.

Edino vez je doslej tvorilo med njimi društvo absolventov kmetijskih šol; to pa je le životarilo in je končno zaspalo.

Vež med posameznimi kmetijskimi strokovnjaki in našimi kmetijskimi šolami ter zavodi je potrebna, koristna in zato se mora ustvariti ter mora ostati. Kmetijska veda silno napreduje. Posamezni v praksi stoječi kmetijski strokovnjak njenega napredka ne more vselej tako zasledovati kakor kmetijski strokovnjak v javni službi, zlasti na kmetijskih šolah. Zato je potrebno, da se večkrat sestanemo ter razgovorimo o raznih strokovnih zadevah. Koliko lepih in spodbudljivih stvari se lahko vidi na naših kmetijskih šolah in vzornih posestvih, državnih in privatnih! Zato je potrebno prirejati sestanke, skupne strokovne izlete, zborovanja itd. Pa tudi stanovske zadeve zahtevajo medsebojnih stikov in skupnega dela. Nujno je torej potrebno, da se vsi z vneto oklenemo naše edine stanovske organizacije, to je **Društva kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo v Ljubljani.**

Kmetijski strokovnjaki, bodisi da stojite v javnih ali privatnih službah ali pa da ste samostojni

«I, vem že, samo povedati ti ne morem.» je zvito mežikal Foltan in v dušku zvrnil kozarec.

«Je težavno, veš Francelj, težavno,» je nadaljeval potem.

Francelj je bil zdajci kakor sršen. Bled in rdeč, pa spet blede je spreminjal barve in zobje so mu šklepetali, kakor da sedi na svetli večer v snegu.

«Povej, kar veš!» je siknil in trdo prijel potepuha za roko.

Foltan se je prihlulil: «Če že mora biti, pa bodi! Veš, prehiteli so te!»

Francelj je bil naenkrat kakor mrlič. Zamahnil je že, da bi lopnil potepuha, toda pest je mirno padla na mizo.

«Kaj praviš?» si je nazadnje opomogel Francelj.

«Saj sem ti dejal, da ne morem povedati,» se je branil Foltan, toda Francelj je bil že preveč razgret. Kal dvoma je bila vsajena in je rasla s peklensko naglico. Fant je jel klicati žganje na mizo in ga je vlival vase kakor nor. Še pravkar jasne oči so jele medletiti in poteze na obrazu so začele dobivati trd, nekam bedast izraz.

Foltan se je klučil in stiskal, zmajeval z glavo, vzdihoval in venomer mrmraje ponavljal:

«Oj, ti križani Jezus, kako je hudo!» Celo solze je znal priklicati v svoje oči, tako da je bil Francelj popolnoma prepričan o resničnosti njegovega pripovedovanja.

Ko je potepuh uvidel, kako mu gre vse lepo gladko, je spet nekoliko vzrastel.

«Pa bomo imeli zopet ohcet v Pobrežju,» je dejal tako glasno, da so ga slišali tudi ostali gostje po sobi.

«Ohcet?» se je oglasil za pečjo star kmet. Foltan je prikimal:

«Gozdnikova Mojca se vdaja.»*

Francelj je slišal že samo v sanjah, a kmet je prikimal.

«A, za to sem pa že nekaj slišal. Pravijo, da —»

Foltan mu je hitro presekalo besedo:

«Med Nemce pojde!»

«Kaj ne poveš?! Med Nemce?» se je začudil kmet.

Francelj je udaril s pestjo ob mizo in pijano zarenčal:

«Pij, Foltan, da se ti jezik ne prisuši, ki imaš toliko novic!»

Potem se je zasmel, da je kar zagrmelo po sobi. Jezno je begal s pogledi od obraza do obraza, potem je zapel:

«Pri nas na Kranjskem trav'ca rase,
pri nas na Kranjskem vol se pase;
kaj boste vi,
nemškutarji,
zavrženi,
zanični —

* Na Koroškem pravijo: «Dekle se vda», t. j.: se mož.

Brez konca so mu hreščali vedno hujši in ostrejši pridevki iz ust, a po sobi so jeli odgovarjati srditi pogledi.

«Kaj pa hoče ta kranjska zgaga,» je zarobantil zastaven fant.

«E,» je dejal starec, «kaj ločemo, živeti moramo vsi.»

Francelj ni odjenjal. Ko mu je znanikačo «zanikrnih in raztrganih,» je začel iznova:

«Pri nas na Kranjskem trav'ca rase —»

«Pa bodi tam, hudič,» je zarentočil nekdo.

Izza miz so jeli vstajati in preteče dvigati kozarce. Franceljnovi zbadljivko je premagala pesem:

«Svoenji* smo fantje, iz Roža doma,
iz Roža doma, iz Roža doma,
svoenje smo misli, svoenja srca,
svoenja srca, oj srca...»

Foltan, ki se je bil sredi te zmede primuzal do vrat, se je jel rogati s cvilečim glasom:

«Ti ne vdaj se še,
mau počaj name —»

Francelj ga ni več razumel, izmed ostalih pa so nekateri poprijeli in peli:

«— eno leto al' pa dve,
počaj na me!»

Hrup in krik je naraščal. Potepuh je smuknil v vežo, v sobi pa bi bil skoro nastal

* Svoenji, tudi sovenii = slovenski.

gospodarji, pristopite vsi kot člani in se udeležite pridno zborovanj, sej, sestankov in izletov tega društva. Društvo je razdeljeno na sekcije Ljubljana, Maribor in Novo mesto. Okoli teh središč se moramo zbirati. Novomeška sekcija tega društva je sklenila, da priredi na praznik 25. t. m. ob 10. dopoldne v kmetijski šoli na Grmu sestanek kmetijskih strokovnjakov.

Prijave za pristop k društvu in za udeležbo na tem sestanku sprejema do 1. marca t. l. predsednik novomeške sekcije B. Skalicky. Priglasite se vsi, ki vam je za dobro skupno stanovsko stvar. Natančni spored sestanka se naznani po 1. marcu.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene precej čvrste. Na novosadski borzi se je trgovala pšenica po 297 do 300 Din, turščica po 140 do 160 Din, moka «0» po okrog 455 do 487 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Cene se držijo. Na zagrebškem sejmu so se trgovali za kilogram žive teže: voli, prvovrstni po 9-50 do 10-50 Din, drugovrstni 8-50 do 9-50 Din, tretjevrstni 7 do 8 Din; krave, prvovrstne 8 do 10 Din, drugovrstne 6 do 7-50 Din, tretjevrstne 4 do 5-50 Din; teleta 10 do 12 Din (zaklana teleta 13 do 15 Din); svinje, hrvatske, mesne 11-50 do 12-50 Din, pitane 13-50 do 15 Din, sremske 13 do 14 Din, (zaklane, hrvatske 14 do 15 Din, zaklane, sremske 15 do 16-50 Din).

KRMA se je prodajala na zagrebškem sejmu: običajna detelja in lucerna 125 do 150 Din, seno, prvovrstno 100 do 125 Din, drugovrstno 75 do 90 Din, stisnjeno 80 do 90 Din za 100 kg.

Kratke vesti

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo dne 13. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šillingov za 792-60 do 802-60 Din, 100 nemških zlatih mark za 1342-50 do 1352-50 Din, 100 italijanskih lir za 227-70 do 230-10 Din, 1 dolar za 56-25 do 56-85 Din, 100 češkoslovaških kron za 166-90 do 168-90 Din, 100 švicarskih frankov za 1090 do 1098 Din.

— **Sadjarska podružnica v Novem mestu** priredi še tekom letošnje zime celo vrsto predavanj o sadjarstvu ter vrtnarstvu, in sicer v prostorih

osnovne šole. Predavanja se bodo vršila po naslednjem redu: V četrtek 14. t. m. ob pol 6. zvečer predava g. inž. C. Jerglič o cvetličarstvu; v nedeljo 17. t. m. po maši ob pol 10. g. kmet. svetnik B. Skalicky o vzgoji trt na špalirju in pridelovanju namiznega grozdja; v nedeljo 24. t. m. istotako po maši g. upravitelj Fr. Kafol o vzgoji in obrezovanju pritrilnega drevja; v nedeljo 31. t. m. ob 10. g. strokovni učitelj Fr. Malasek o gnojenju sadnega drevja; v četrtek 4. februarja ob pol 6. zvečer g. mag. pharm. J. Bergman o cvetličarstvu; v nedeljo 7. februarja po maši ob 10. g. kmet. svetnik B. Skalicky o zatiranju škodljivcev na sadnem drevju in trti in v nedeljo 21. februarja popoldne od 2. do 5. na Grmu demonstrira praktično g. Fr. Kafol o obrezovanju sadnega drevja in špalirjev. Vabijo se vsi člani in članice kakor tudi nečlani, da se važnih predavanj polnoštevilno in redno udeležijo.

BELEŽKE

+ **Znižanje državnih izdatkov.** «Kmetijski list» piše, kako Stepan Radić naglašja, da je treba v državno upravo uvesti varčevanje. Kako pa radićevci pojmujejo štedenje, pokazuje dejstvo, da je njihova vlada zdelala za prihodnje leto samo za 3000 milijonov večji proračun, kakor je bil dosedanji. To se pravi, da bo naša državna uprava porabila toliko milijonov na leto več kakor doslej in da bodo kmetije, obrtniki in sploh vsi davkoplačevalci morali tudi za toliko več na leto plačati davkov v svrhu pokritja povečanih državnih izdatkov. «Kmetijski list» in radićevci govore o štedenju samo zaradi tega, da bi ljudi premotili in da bi zakrili žalostno resnico, da hočejo v bodočem letu toliko milijonov več iztisniti iz ljudskih žepov, ker so tekom sedmih mesecev tako gospodarili, da ne more vlada izhajati z 10 milijardami na leto. Še bo tlačil našega kmeta davčni vijak pod radićevsko-radikalno vlado!

+ **Radićevska prosvetna politika.** V Ljubljani imamo Tehnično srednjo šolo, v kateri se naša mladina vzgaja za razne obrtne stroke. Ta šola je velikega pomena za razvoj naše obrti in je pokazala tekom let že lepe uspehe. Glede na to, da je prosvetni minister Stepan Radić ponovno izjavil, da imamo preveč gimnazij in premalo stro-

kovnih šol, je vsakdo pričakoval, da bodo radićevci v vladi podpirali predvsem že obstoječe strokovno šolstvo, zlasti pa tehnično srednjo šolo v Ljubljani, ki je edina te vrste v državi. Z novim letom pa so na tej šoli skrčili pouk na vseh 38 razredih za 4 do 8 ur na teden, ker ni denarja za plačevanje učiteljev! Radićevski trgovinski minister dr. Krajač namreč ni pravočasno imenoval predlaganih učiteljev, denar v to svrhu določen je razpadel, drugega denarja pa ni več na razpolago. Ministrstvo tudi ni poskrbelo, da bi se denar za učitelje dobil iz kakih naknadnih kreditov, in tako je zavod ostal brez učiteljev, učenci pa brez pouka. Navedeno pokazuje, koliko zmisla imajo radićevci za strokovno šolstvo. Potrebno je, da se vsi prizadeti krogi odločno zavzamejo za zopetno upostavitve pouka na tehnični srednji šoli v Ljubljani.

+ **Štedenje.** «Štediti je treba povsod! Ministrstev je preveč, uradništva je ponekod preveliko število, za razne komisije, posebno v Beogradu, se razmetavajo po nepotrebnem stotine in stotine milijonov.» Tako pravi Stepan Radić in piše «Kmetijski list». Radićevci so že več kot sedem mesecev na vladi, pa je zato čudno, kako so šele zdaj prišli do spoznanja, da je treba štediti, da je preveč ministrstev in uradništva, in da po nepotrebnem razmetavajo milijone za razne komisije. Kaj pa so delali radićevci vseh sedem mesecev? Kako je mogoče, da so pustili razmetavati milijone? Ali so zato molčali, ker so bili sami deležni omenjenih milijonov in ker so potrebovali korita v preštevilnih ministrstvih? Med tem ko Stepan Radić govori, da je preveč ministrstev in preveč uradništva, pa je nastavljal za uradnike v svojem prosvetnem ministrstvu skoro vse svoje sorodnike. To se je res zgodilo popolnoma v duhu radićevskega štedenja. Čas bi pa bil, da bi začeli radićevci štediti na tak način, da bi ljudstvo to štedenje res tudi občutilo pri davkih, zakaj obljub je že dovolj čulo od Stepana Radića in Puclja, koristi pa od obeh še ni občutilo, dasi bi se v sedmih mesecih to že lahko zgodilo.

+ **Nova klerikalna blamaža.** V sporu med našo državo in Vatikanom radi zavoda sv. Jeronima v Rimu so naši klerikalci trdili, da nima naša država sploh nobene pravice v tem zavodu, ki je bil ustanovljen z jugoslovanskim denarjem in v katerem se imajo vzgajati jugoslovanski katoliški duhovniki. Klerikalci so se od vsega početka postavili na stran Vatikana in naši državi

pretep, da ni prišel Gozdnikov Janez. Zamudil se je bil nekoliko na vasi, ko pa je šel mimo Štembala, ga je premagala radovednost, ker je slišal tak krik. Ko je opazil v gruči Franceljna, se je prerinil k njemu:

«Bog te sprimi,» mu je ponujal roko, Francelj pa je buljil proti njemu in ga je komaj spoznal.

Ko so ostali zapazili, da je zabavljajč Gozdnikov znanec, so se pomirili. Ta in oni se je spomnil, da je tudi njemu znan ta obraz. Potem se je vsakdo začudil:

«Kaj ga je neki tako razkurilo?»

«I, s Foltanom, s tistim potepinom se ga je nabral.»

Ko je Francelj spoznal Gozdnikovega, se je zarežal:

«No, ali je dobro šla junicca v denar?»

Medtem ko ga ta ni mogel razumeti, je med vrati zapel Foltan:

«Pa smo, pa smo, kar nas je kje: za te srebrne tolarje, za tolarje, za zeksarje prodamo še srce.»

«Ali slišiš?» se je majal Francelj. «Slišiš, kaj?»

Poskusil je še sam:

«Za te srebrne tolarje —»

Jezik se mu je zapletal in glas mu ni hotel biti pokoren, vendar je še zjecljal:

«Za koliko je šla ju-ni-ca, se pra-a-a-vl, ya-ša Moj-moj-moica, a?»

Janez se je še vedno smejal:

«Francelj, danes si pa malo bolan, ali ne?»

Bohinjčev je bledelel:

«Bolani? — Vsi smo — bolni! —»

Janez ga je pomilovalno pogledal.

Gostje so obmolknili in ogledovali oba fanta, ki sta napravljala nekam čuden vtis. Medtem ko se je Francelj majal kakor nihalo pri uri, je stal Janez kakor skala pred njim. Počasi je izgovoril:

«Pojdi z menoj!»

Francelj je omahnil na klop:

«Jaz — s teboj?! Hahaha, povej raje doma svoji beli golobici, da ji želim dobro srečo pri kupčiji s tistim nemškim golšarjem.»

Ko je izrekel, je planil pokonci in trdo, okorno odšel, Janez pa je pogoltnil jezo in ostal.

«Kaj mu je neki šinilo v glavo?» je pre-mišljeval, ko je prisedel k domačim fantom, ki so ga veselo sprejeli medse. S par vprašanja o brezpomembnih vsakdanjih dogodkih je dal naglo razgovoru drugo smer in je bil za enkrat zadovoljen, da mu je vsaj to uspelo. (Dalje prihodnjič.)

Tako je prav.

Miha: «Draga Urška, ali ne boš poklicala očeta, če te poljubim?»

Urška: «Zakaj neki? Ali hočeš vso družino poljubovati?»

Usodni prstan

(Predpustna dogodbica.)

«Tončka, prstan sem ti prinesel,» je poklical Remar svojo starejšo hčer, ko je prišel s sejma. «Poglej ga, kako je lep in kako se sveti; kar ne-prestano bi ga gledal!»

«Pa res!» se je vzradostila hči ter ga je urno pomerila. «In pa kamenček, to vijoličasto svetlikanje, prav takega sem si želela!»

«No, vidiš, zdaj te bo pa že kdo pogledal. Kupil sem ti ga, ker si bila pridna. Imej ga za spomin.»

«Hvala, oče. Tudi to dobroto vam bom povrnila.»

Prekinil ju je Lojze, ki je stopil v sobo, praznično oblečen. Prišel je s sejma, kamor je odšel že dopoldne nakupit nekaj potrebščin za gospodarstvo. Odloživši grablje, vile, motiko in sekuro, je tudi vzel iz žepa majhen zavitek ter ga je položil na mizo.

«Dolgo te ni bilo,» je vzdihnil oče. «Doma pa toliko dela!»

«Nisem mogel prej nakupiti. V začetku sejma so najvišje cene.»

«Kaj imaš pa v zavitku?» ga je vprašala sestra.

«Ugani, Tončka! Nekaj takega je, da ti bo gotovo všeč.»

«Ali ni morda —»

«Kip svetega Antona — si hotela reči. Zadelala si. Prav sveti Anton je, vlit iz mavca in pozlačen. Povej no, kako ti ugaja!»

DOMAČE NOVOSTI

niso priznavali niti tistih pravic, ki so jih prej brez ugovora priznavali pokojni Avstriji. Spor, ki je nastal med Vatikanom in našo državo zaradi uprave zavoda sv. Jeronima, so naši klerikalci hoteli izrabiti v svoje politične namene ter so pisali o kulturnem boju, ki da ga izziva naša država. Klerikalci so ob tej priliki očitno pokazali, da jim niso prav nič mar naše državne in narodne koristi, pa jih je zaradi tega tudi zadelo zaslužena blamaža. Vatikan je namreč končno moral priznati, da so bile naše zahteve glede sodelovanja v upravi zavoda sv. Jeronima popolnoma upravičene in je priznal naši državi iste pravice, kakor jih je imela prej Avstrija in katere smo mi po Avstriji podedovali. Tako bo prišlo do poravnave tega spora med našo državo in Vatikanom, klerikalci pa so doživeli veliko blamažo, ker so hoteli biti bolj papeški kakor pa papež sam.

† **Prosvetni inspektor dr. Lončar proti Sokolstvu.** Novi prosvetni inspektor dr. Lončar je izjavil na nekem zborovanju, da hoče čimprej poskrbeti za prepoved posejanja sokolskih telovadnic za vso šolsko mladino. Trdil je, da Sokolstvo ni več potrebno, odkar imamo svojo lastno državo. S to svojo izjavo je samo pokazal, da kot bivši socialni demokrat sploh ne razume nalog Sokolstva. Na Češkoslovaškem vživa Sokolstvo vso državno podporo, ker se državna oblastva zavedajo, kako velikega vzgojnega pomena je Sokolstvo zlasti za mladino. Če trdi vodja prosvetne uprave v ljubljanski oblasti, da nam v narodni državi narodna in telesna vzgoja ni potrebna, potem dokazuje s tem samo, da ni mož na svojem mestu. Kaj takega bi se niti Stepan Radić ne upal trditi, ki je lani spremljal kralja in kraljico na hrvatskem sokolskem zletu v Zagrebu. Sicer pa naj si g. dr. Lončar in vsi njegovi radićevski ter klerikalni prijatelji dobro zapomnijo, da je naš kralj Aleksander protektor jugoslovenskega Sokolstva. Ob jugoslovenskem Sokolstvu si je še marsikdo, ki se je vanj zaletaval, polomil zobe že v časih stare Avstrije.

Dober svet je drag.

Prvi potepin: «Dežnik, ki si mi ga posodil, sem jaz dalje posodil drugemu prijatelju.»

Drugi potepin: «To je zelo nerodno. Gospod, ki je posodil dežnik mojemu prijatelju, mi pravi, da ga lastnik želi nazaj.»

Lojze je razvil zavitek ter ji je pokazal kip njenega patrona Antona Padovanskega.

«Zares je lep!» ga je pohvalila.

«Zamenjajta, je predlagal oče, »ti mu odstopi prstan in Lojze ti o da svetnika.»

«Ali si zadovoljen?» ga je vprašala Tončka.

Fant se je zamislil. Vedel je, da prstana sam ne more nositi, ker mu je premahnen, pač pa bo pripraven za Jelkarjevo Rozaljko, njegovo izvoljenko.»

«No, ali si se premislil?» ga je pogledala sestra. «Nič te ne silim, stori, kakor hočeš.»

«Velja!» Lojze ji je izročil kip svetega Antona, vzela je prstan in zamena je bila izvišena.

Tončka je vzela kip ter ga nesla vesela v svojo sobico. Veselje ji je grenila le misel, kaj bo Lojze napravil s prstanom. Ker mu je premahnen, ga bo najbrž oddal za darilo — morda celo Jelkarjevi Rozaljki, česar bi mu ne mogla odpustiti.

«Sveti Anton je velik svetnik,» ji je reklo nekaj v srcu in že je zdrknula na kolena pred kipom, da mu predloži svojo prošnjo. Uslišati jo mora in doseči, da se njen prstan ne bo zlorabljal v grešne namene.

Lojze je zavil prstan v papir ter ga je spravil v žep. Še tisti večer se je napotil k Jelkarju ter je poklonil prstan Rozaljki, ki ga je sprejela kot dokaz, da je njegova ljubezen trdna proti vsem oviram.

«Najina pot do poroke je še precej dolga,» ji je govoril pri zakurjeni peči, «vendar pa bo vsak dan krajša in končno pride čas, ko poreče tudi oče: »Pa jo vzemi v božjem imenu!«

* «Domovino» lahko naročiš vsak hip. Kdor še ni v krogu naših prijateljev, naj takoj vzame dopisnico, napiše nanjo, da se naroča na «Domovino», nakar se mu bo poslal list s polico, s katero bo poravnal naročnino. Naročite se lahko samo na četrt leta naenkrat (Din 7-50), ako ne morete plačati večje svote skupaj, potem pa po poteku te dobe obnovite naročnino. Kdor pa more, pa naj le plača za pol leta (15 Din) ali pa kar za celo leto skupaj, ker ima potem mir. Vsak novi naročnik naj natančno napiše svoj naslov. Prav nobenemu našemu naročniku še ni bilo žal, da je stopl v krog prijateljev «Domovine». Sloves «Domovine» je segel še preko mej naše države med naše brate v Primorju in na Koroškem, ki jo pridno naročajo. Za inozemstvo stane «Domovina»: za en mesec 4 Din, za četrt leta 12 Din, za pol leta 24 Din, za celo leto 48 Din. Za inozemstvo je list dražji zaradi večje poštnine. Vse stare naročnike in naročnice prosimo, da marljivo agitirajte za našo in Vašo «Domovino». Kateri še niso izpolnili dopisnic, ki smo jih zadnjič priložili, naj se sedaj potrudijo in dobe čim več novih naročnikov. Ako je kdo priloženo dopisnico slučajno izgubil, naj novo pridobljene naročnike pošlje z natančnimi naslovi na navadni poštni dopisnici. Za poštvalno delo naših prijateljev se bo uredništvo izkazalo hvaležno s tem, da bo skušalo čitateljem in čitateljicam ustreči s čim zanimivejšim čitvom v listu.

* **Naša kraljica v Bukarešti.** Kraljica Marija je odpotovala v nedeljo v spremstvu dvornega maršala generala Damjanovića v Bukarešto, kjer ostane več dni.

* **Hrvati in Srbi na nedeljskem manifestacijskem zboru.** Zagrebška oblastna organizacija SDS je sklenila, da pošlje na manifestacijski zbor v nedeljo ob 10. dopoldne na Taboru v Ljubljani kot oficijelnega zastopnika in govornika dr. Jurjo. Poleg njega prispe na ljubljanski zbor večje število hrvatskih demokratov iz Zagreba in okolice. S Svetozarjem Pribičevićem se v soboto pripeljejo člani glavnega odbora SDS bivši minister M. Savčić, narodni poslanec Gligorije Bo-

žović in vseučiliški profesor dr. St. Stanojević. Pribičević pride v Ljubljano najbrže v soboto popoldne. V tem primeru se bo v soboto zvečer vršil družabni večer, ki ga vodi telju SDS na čast priredijo ljubljanske organizacije stranke.

* **Nov komandant mesta v Mariboru.** Te dni je prevzel komando mesta v Mariboru brigadni general Peter Kostić. Maribor ima po generalu Maistru to pot prvič zopet generala za komandanta mesta.

* **Jubilej dela.** V nedeljo je praznoval g. Karel Ažman, delovodja valjarne Kranjske industrijske družbe, v krogu svojih stanovskih tovarišev in prijateljev 50letnico svojega službovanja pri imenovanem podjetju.

* **Sprememba gerentstva v Domajncih.** Dosedanji gerent v Domajncih pri Murski Soboti Mihael Kovač je na lastno prošnjo razrešen gerentskih dolžnosti. Na njegovo mesto je imenoval veliki župan mariborske oblasti Janeza Pančorja, posestnika v Domajncih.

* **Več potresnih sunkov v razdalji 40 do 45 km od Ljubljane** sta zabeležila te dni potresomera v ljubljanskem zavodu za meteorologijo.

* **Poroka.** V Ščtanju se je poročil živinozdravnik g. Peter Rihtarič, odličen pristaš SDS in narodni delavec v vseh tamkajšnjih društvih, z gospodično Zalko Klemenčičevo iz znane narodne rodbine. Pri svatbi so nabrali 300 Din za Sokolsko društvo v Ščtanju. G. Rihtarič je znan kot dober narodnjak izza početka vojne, ko ga je stara Avstrija zaradi njegovega narodnega prepričanja pregnala. Bilo srečno!

* **Ni tako dobro v Ameriki.** V oktobru 1925. je bilo na račun naše kvote pripuščeni v Zedinjene države 117, v dobi od 1. julija do konca oktobra 1925. pa 407 jugoslovenskih priseljencev. V Jugoslavijo pa se je vrnilo v oktobru 272, v štirih mesecih 1068 trajnih povratnikov. V omenjenih štirih mesecih se je torej 661 oseb več vrnilo v staro domovino, kakor se jih je tja izselilo.

* **Smrtna kosa.** V Stražišču pri Kranju je umrla gospa Marija Benedikova, vdova po ne-

«Čudno, kaj imajo neki vaši proti meni? S temnimi obrazi me srečujejo in s trdimi koraki hodijo mimo mene.»

«Tako je menda povsod, Rozaljka.» Lojzetu je zacvililo v grlu, da je moral odkašljati.

«Lojze, ti si prehlajen! Že dalje časa ne kašljuješ. Ne veš, kako se bojim za tvoje zdravje.»

Tisti večer je bil Lojze zadnjič pri svoji nevesti. Bolezni ga je položila na posteljo in v nekaj tednih je odcvetelo njegovo mlado življenje. Za pogrebom je šla Rozaljka, vsa objokana; prstan, ki ga je prejela za darilo, je nosila v žepu, ker se ji je zdelo nespodobno, da bi ga v žalnem sprevodu nataknila na prst. Togotno jo je pogledovala Tončka, sluteč, da se nahaja v posesti njegovega darila. Čutila se je sokriva prerane bratove smrti, ker je stavila svetniku željo, katere ji ni mogel drugače izpolniti, kakor da je odklical brata v deželo večne ljubezni.

Težka izguba je zadala Rozaljki hudo srčno rano. Šele po dolgih mesecih se je začela celiti in tedaj se je ustavil pred Jelkarjem mladenič na čilem belcu, ki ga je peljal na sprehod.

«Muharjev Slavko!» je ostrmela, počaščena po nepričakanem obisku. Ozrla se je skozi okno — pogleda sta se vjela...

«Pozdravljena, Rozaljka!» jo je nagovoril. «Dolgo se že nisva videla; menda si vedno doma kakor stara mamica. Ali še vedno žaluješ?»

«Kaj bi žalovala. Morala bom pozabiti...»

«Tako je prav, Rozaljka.»

Slavko je privezal konja h kozolcu ter je stopil v hišo; sedel je k dekletu, katero je kmalu

pridobil zase. Lojze je bil pozabljen v trenutku, ko ji je Slavko obljubil, da jo poroči.

«Šaj se boš še premislil,» mu je radi lepšega nekoliko ugovarjala.

«Nikdar, Rozaljka! Moj namen je resen. Tu je moja roka!»

Zmislila sta se na dolgo in široko o vse, kar jima je prišlo na misel, vesecič se dneva, ko postane ta než in žena.

Vsa srečna je Rozaljka po njegovem odhodu objela mater ter je odhitela na delo.

Drugi večer je prišel Slavko zopet vasovat. Prinesel ji je — prstan z višnjevim kamenčkom ter ji ga je nataknil na roko. Tudi Rozaljka mu je morala nekaj dati in tako ga je obdarila s prstanom, s katerim ji je Remarjev Lojze obljubil dosmrtno zvestobo.

«Premajhen ti bo,» se je opravičevala, ko mu ga je potisnila v roko. «Kupila ti bom večjega, tega pa imej za spomin.»

Slavko ga je prejel z navidezno zadovoljnostjo, takoj pa mu v srcu ni bilo nekaj prav in sam ni vedel, kaj se mu je pripetilo. Tako nekam otožen je postal, odpovedala mu je zgovornost, nekaj ga je vlekel v hladno noč. Poslovil se je in odšel.

Domov grede se je ustavil na vasi pred Pelinom; očaralo ga je petje domačih deklet. Peljal je konja v hlev, nakar je stopil v hišo, da jim pomaga s svojim tenorjem.

«Oho, Slavko?» so ga sprejele z vidnim začudenjem.

«Zakaj pa strmite?» se je delal nevednega.

«I no, ker si se zmotil in k nam zašel.»

davno umrlem posestniku in gostilničarju g. Valentinu Benediku. Pokojnica je bila obče priljubljena, kar je pričala tudi mnogobrojna udeležba na njeni zadnji poti. — V Ljubljani je umrla gospa Gabrijela Zupančičeva, posestnica in znana gostilničarka na Ahačjevi cesti. Pokojnica je bila izredno ljubeznjiva žena ter vrla naprednjakinja. — V 55. letu starosti je preminul v splošni bolnici v Ljubljani g. Ignacij Gasparič, skladiščnik državnih železnic, skrben oče in dober tovariš. — V Ljubljani je umrl g. Ubald Trnkoczy pl. Zaskal, najstarejši sin pokojnega lekarnarja Trnkoczyja. Pokojnik se je posebno živahno udeleževal v športu. — V Radovljici je preminul v starosti 74 let g. Anton Praprotnik, posestnik in gostilničar. Pokojnik je bil daleč naokrog znan po svoji gostoljubnosti in postrežljivosti. — V splošni bolnici v Ljubljani je umrl v ponedeljek g. Nace Gabrič, piarniški ravnatelj v pokoju, star 73 let. Pokojnik je bil v Ljubljani splošno znana osebnost. Bil je duhovit in dovipnen družabnik. Kot navdušen Cirilmetodar je svjetčasno marljivo zbiral za CMD obrambne kamne ter z veseljem podpiral razna narodna in napredna društva. — Blag jim spomin!

* **Ameriške novice.** V Canon City v Zedinjenih državah je Blatnikovo družino v slovenski naselbini Rockville zadela težka nesača. Devetindvajset letni sin Josip Blatnik je šel s petimi tovariši na izlet v okolicu. Nenadoma je počilo dvanajst strelcev in v glavo smrtno zadet se je Blatnik zgrudil na tla. Kdo je streljal na izletnike, se ni dognalo. — V Clevelandu je umrla naša rojkinja Josipina Kleindienstova v starosti 27 let. Rodom je bila iz vasi Trnje na Notranjskem.

* **Žene in dekleta, prijateljice in čitateljice «Domovine»!** Zadnje dni smo dobili mnogo naročil na «Domovino» tudi od žen in deklet. Najbolj nas je veselilo, da so nam nekatere poslale celo naslove drugih, ki so se po njihovem nagovarjanju naročile na naš list. Ena teh naših prijateljic nam piše: «Nič nisem silila, samo brati sem dajala «Domovino» naprej. Zdaj pa sem samo besedo rekla in kar več prijateljic se je takoj izjavilo, da bi želele imeti «Domovino» pri hiši same. In so se naročile. Kadar berem lepo stvar, mi vedno pride na misel, kakšna škoda je, da nima «Domovine» prav vsaka hiša. Delovala bom še kar naprej za širjenje našega priljubljenega časopisa.»

* **Smrt najstarejšega mariborskega kanonika.** Od kapi zadet je umrl te dni najstarejši mariborski kanonik g. A. Arzenšek v starosti 62 let. Bolehal je že dalje časa. Zadnjega pol leta sploh ni več opravljal službe. Blag mu spomin!

G. SVETOZAR PRIBIČEVIČ OBIŠČE TUDI MARIBOR IN CELJE.

Šef Samostojne demokratske stranke, minister na razpoloženju in narodni poslanec g. SVETOZAR PRIBIČEVIČ bo zboroval dne 30. t. m. zvečer v CELJU, dne 31. t. m. dopoldne pa v MARIBORU. Natančna navodila pošljemo organizacijam in poverjenikom v vsej oblasti.

Oblastni odbor SDS za mariborsko oblast.

* **Težka bremena bere.** Naš prijatelj kmetovalec nam piše: Ne vem, kako pride do tega, da pri nas baš naprednim posestnikom povečujejo boro. Leta 1922. sem moral dati boro 12 litrov pšenice in 18 litrov prosa, leta 1923. do 1924. 24 litrov pšenice in 48 litrov prosa, a leta 1925. 30 litrov pšenice in 66 litrov prosa. Kaj je to svoboda kmeta, o kateri vedno čitamo v časopisih? Svoboda je po farovžih, a mi kmetje je ne poznamo. Čas bi že bil, da se napravi v tem oziru red in da se to zakonskim putem uredi. Saj imamo poleg župnikove še polno drugih ber. Župnik pošlje kar vozove, njemu sledi vaški mežnar z dvema ali tremi možaki, da mu znosijo v shrambo božje darove, ki smo jih mi pridelali, nato pride farni mežnar po boro; njemu sledijo usmiljeni bratje iz bolnice, ki zahtevajo sklado pšenice, a drugo sklado je treba dati še menihom iz samostana. In nihče od teh ne pozabi priti še po jajca ob Veliki noči, tako da kmet celo leto nima miru.

* **Kako plačam «Domovino», če nimam čeka.** Najceneje tako-le: Na pošti zahtevam splošno poletnico čekovnega urada za 25 par (eno krono) ter vpišem pod sv. j. imenom in naslovom, da je znesek vplačan za čekovni račun 10.711. (to je namreč upravništvo «Domovine» v Ljubljani). Zadošča samo razločno napisana številka 10.711 na vseh treh delih položnice na prostorih, kjer je to že s tiskom označeno. Na ta način pošlješ za 25 par naročnino in si obenem že javil upravi naslov ter si si prihranil dopisnico za 50 par, upravi pa pismo in položnico.

* **Trboveljske novice.** Občni zbor trboveljskega Sokolskega društva se bo vršil 24. t. m. Ob tej priliki prosil Sokol vse one, ki so podpisali obveznice, izrekli se za kuluk in vzeli bloke, da poravnajo svoje obveznosti vsaj do običnega zбора. — V kuratorij za zgradbo dečjega zaščitnega doma je izvolil krajevni upravni odbor Bratovske skladnice nadzornika inž. Hamrla kot zastopnika delodajalcev in delavca Franca Hauptmana kot zastopnika delojemalcev. — Občni zbor Obrnega društva Trbovlje-Hrastnik-Dol v Trbovljah se bo vršil 31. t. m. pri Fortleju z običajnim dnevnim redom. — Trboveljski Rdeči križ, ki šteje 305 članov, se je na zadnjem sestanku konstituiral. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je bilo v preteklem letu 601275 Din dchodkov, od katerih je poslala podružnica dve tretjini glavnemu odboru v Beograd. — Trboveljska napredna posojilnica je praznovala pred kratkim 30letnico svojega obstoja. Izmed ustanovnikov živita samo še 82letni g. Josip Moli, posestnik in trgovec, ter g. Josip Goropevšek, posestnik. V preteklem letu je imela posojilnica okoli pet milijonov dinarjev prometa. — Preteklo nedeljo se je vršil pri Pravičju volilni shod socialistov okoli «Socijalista» in levičarjev okoli «Delavskega kmetijskega lista». Na tem shodu je prišlo do razdora med obema skupinama, ki sta že imeli sestavljeno enotno listo za bližajoče se občinske volitve. Posebno mučno je delovala na zborovalce novice, da je bil aretiran g. Jaka Žorža od levičarjev na vzpodbudo njegovih prijateljev v desničarskem taboru. — V Gaberskem se je obesil 60letni berač Jože Bočko, bržkone v duševni zmedenosti. Našli so ga obešenega pri Malgaju pod kozolem. — Na vzhodnem okrožju se je pri kpanju jarka smrtno ponesrečil kopač Matija Čebin, ki zapušča ženo in več otrok. — V nedeljo 17. t. m. bo zaključila ga. Stefanija Ravnikar-Podbevškova na Ljudski visoki šoli svoj ženski cikel predavanj, ki je vzbujal mnogo pozornosti med trboveljskim delavstvom. — Aretiran je bil Ivan Belšak, delavec pri Dukiču, ker je v prepiru zabol el z nožem svojega tovariša Jakoba Pungračiča, katerega poškodbe so težkega značaja. — V ponedeljek 18. t. m. ob 19. zvečer se bo vršil v Sokolskem domu obvezen sestanek krajevene organizacije SDS, v Trbovljah.

* **Novice iz okolice Laškega.** Pisarna rudniškega ravnateljstva TPD se je s 1. t. m. premestila iz Laškega v Muršičevo vilo v Rečici (je

«A tako! Ali nismo vedno skupaj?»
«Seveda kot sosedje. V vas pa hodiš drugam, kar ni lepo od tebe. Toliko nas je deklet v domači vasi, pa jih iščeš drugod.»

Fant ni vedel, kaj bi odgovoril. Tajiti ni mogel, potrditi pa tudi ni hotel, da je res. Sedel je k Marjanci, ki mu je najbolj ugajala ter ji je začel pihati na dušo. Škoro dve uri sta se pomenkovala in segala drug drugemu v srce.

Drugi dan je mislil Slavko le na Marjanco. Rozaljšo si je izbil iz glave; le prstan je še nosil v žepu, ki mu je bil ob misli nanjo sanjo še hladna kovina.

Od takrat je zahajal k Pelinu vsak večer po opravljenem delu. Marjanci je obljubil ljubezen, katero je zapečatil s prstanom Jelkarjeve Rozaljške. Takoj si ga je nadela na roko. Priznati je morala, da ji pristoja.

Rozaljška je Slavkovega obiska čakala zaman. Nekaj časa je jokala, potem pa se je začela jeziti, ker se je dala zvoditi za nos. Samo enkrat bi ga še rada srečala in temeljito oštela.

Želja se ji je sicer izpolnila, toda fanta se ni prišla nobena beseda. Na poziv, naj ji vrne prstan, je odgovoril, da je dobro zamenjal. Zato ga bo obdržal za spomin.

Doma ga je čakalo na mizi drobno pisemce: Marjanca mu je poslala odpoved svojega prijateljstva. Obžalovala je, da se je pre naglila z obljubo ljubezni; preklicala je dano besedo, ker ne more biti njegova nevesta. Če hoče, naj ji prinese prstan; tudi ona mu ga je pripravljena vrniti.

Slavko je osupnil. Kaj takega ni mislil o Marjanci, saj mu je bila vdana, da bi jo bil ovil okrog prsta. Kdo ve, odkod je prišla ta nenadna sprememba?

Nekam čudno osamljena je ostala Marjanca po razdrti ljubezni. Nobena družba ji ni ugajala, pričevala se jo je sitnost in puščoba. Fantje je niso marali, pa tudi ona se je odstranila vselej, kadar je prišel kdo vasovat.

To je opazila Remarjeva Tončka, njena prijateljica, in po daljšem času je tudi iz vohala vzrok njene izpremembe. Pričela jo je nagovarjati, naj ji prstan proda ali zamenja za kakšen okrasek, in ni preje odnehala, dokler se ji ni ugodilo.

Marjanca je postala nenadoma vsa drugačna. Prstan pa je v roki njegove prvotne lastnice izgubil usodno moč.

Soteščan.

Zenska zvijača

(Ljudska pripovedka.)

Pri Žlebarju na Hribcih je vladala družinska sreča. Mož je bil čevljar, ki je delal od zore do mraka. Njegova žena je bila vzorna gospodinja; red in snaga sta odsevala iz vseh prostorov in blagoslov je rosil na njeno delo.

V tistih časih se je dogajalo, da se je satan izpremenil v mladega lovca ter je hodil od hiše do hiše, razdirajoč zadovoljnost in družinsko slogo. Tudi pri Žlebarju se je oglašil v vsej svoji peklenški zvijačnosti pa ni mogel zanetiti zaželjenega razdora.

Ves poparjen je stopal nekega dne po stezi čez samostansko polje, zamišljen v nove načrte, kako bi upropastil zadovoljno družino. Marsikaj se mu je že posrečilo na njegovih vražjih potih, tukaj pa mu je izpodletela vsaka nakana. In prav sedaj ga pošilja peklenški poglavar, da uniči Žlebarjevo družino.

Njegovo zlobno oko se je zaiskrilo v uovem upanju, zakaj iz razdrte koč ob gozdu mu je prihajala nasproti stara Strgulja, znana sleparka in vedeževalka. Že oddaleč je škilila na zalega lovca in njen mačji pogled je opazil njegovo tugo.

«Odkod tvoja potrnost, mladenič?» ga je nagovorila, nabiraje gube svojega obraza v smehljajočo prijaznost. «Mlad si in veselje bi moralo biti tvoje spremstvo.»

«Kaj te briga moja otožnost!» se je vznejevoljil hudóbec v podobi mladega lovca. «Ti mi gotovo ne moreš pomagati.»

«Marsikomu sem že pomagala. Vso okolico poznam in vem, kaj se v nji dogaja. Ljudje mi zaupajo svoje skrivnosti.»

«Poznaš li tudi lepo Žlebarico in čevljarja, njenega moža?»

«Kaj bi ju ne poznala! Ali ti dopade? Zares je lepa žena, pa tudi jaz nisem bila grda v svoji mladosti.»

«Kakor mi je znano, vlada med njima sporazum in zadovoljnost.»

«Res je, kar pripoveduješ. Pri Žlebarju domujejo ljubezen, zvestoba in medsebojno zaupanje. Gospodar in gospodinja sta kakor dve duši v enem telesu. Zar roča ona se mora iz-

sedaj last TPD) in ne v vilo Fehleisen, kakor so poročali nekateri listi. — V petek 8. t. m. so potegnili iz Savinje na Drčunu blizu Gračnice 21letnega Alojzija Povšeta, sina rudarskega nadpaznika v Hudi jami. Pokojni Povše je bil priljubljen med domačini in bil znan kot neustrašen borec za napredno stvar. Pogrešali so ga šest tednov. Vzrok njegove prezgodnje smrti je še nepojasnjen. Pri zdravniški preiskavi se je dognalo, da je šel v smrt v duševni zmedenosti. Blag mu spomin! — V nedeljo dopoldne 3. t. m. se je vršil redni občni zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva pri Sv. Jederti. V odbor so bili izvoljeni gg.: Vidmar Drago, Korošec Ivan, Golob Karl, Knez Franc in Knez Martin. Novi odbor si je vzel za nalogo, da bo vzbudil čim večje zanimanje za sadjarstvo in vrtnarstvo med našim kmečkim ljudstvom. Prostor za drevesnico je odstopila TPD. — Istega dne popoldne se je vršil občni zbor Javne ljudske knjižnice v Brezmem pri Sv. Jederti v prostorih g. Petra Kozoleta v Brezmem, katerega se je udeležilo 45 članov in članic. Knjižnica obstoji šele eno leto, vendar že beleži lepe uspehe. — Tukajšnja krajevna organizacija SDS bo ustanovila v kratkem tretjo knjižnico v naši občini, in sicer pri g. Cirilu Drakslerju v Hudi jami. Knjige so že naročene pri ZKD. Člane vpisujeta gg. Klemen Franjo, trgovec, in Draksler Ciril, gostilničar v Hudi jami. — V nedeljo 17. t. m. se bo vršila seja občinskega odbora občine Sv. Krištof, za katero se ljudstvo zelo zanima. Pojasniti se bodo morali neki računi. — V nedeljo 24. t. m. ob 9. uri dopoldne se bo vršil občni zbor krajevne organizacije SDS Sv. Krištof v levski sobi g. Henke v Laškem. Udeležba članov obvezna. O političnem položaju poroča delegat iz centrale. — Pred kratkim se je za stalno preselil iz Kočevja v Laško odvetnik g. dr. Flego. Svojo odvetniško pisarno je otvoril v hiši umrlega odvetnika g. dr. Kolška. — V nedeljo 10. t. m. se je vršil občni zbor Krajevne skupine rudniških nameščencev Laško v posebni sobi g. Tadina v Laškem. V odbor so bili izvoljeni gg.: Kušter Avgust, Križnik Otmar, Droče Franc, Kresse Ludvik, Korošec Ivan, Golob Karel in Medvešek Franjo. — Na poziv okrožnega tajništva SDS Laško se je priglasilo lepo število inozemskih rentnikov. Kateri se še niso prijavili, naj to store čimprej

* **Skrajna nedostojnost duhovnika.** Neki naš prijatelj iz mariborske oblasti nam piše: V naši

fari imamo župnika, ki se strašno huduje na naš list «Domovina». Ob neki priliki se je izrazil: «Prokleta naj bo tiskarna, kjer se tiska 'Domovina'. Oskrunjena je pošta, oskrunjen poštni voz, ki vozi ta časopis.» To so nedostojne in dušnega pastirja ne vredne besede. Moram izreči svoje začudenje, da se Kristusov namestnik tako daleč izpozabi, dasi mora dobro vedeti, da se v «Domovini» ne piše nič brezverskega. Mi se takšnih izbruhov boleznega in nestrpnega strankarja ne strašimo in samo rečemo:

Po vsej Sloveniji gre glas:
«Le 'Domovina' je za nas!»

Ko tako jasno vidimo, kako se dela «Domovini» krivica, še bolj agitiramo za njo in obljubujemo, da bomo nabrali še mnogo novih naročnikov. Naš župnik bo še bridko obžaloval preganjanje naprednjakov, češ, v cerkvi nima prostora, kdor bere «Jutro» in zlasti «Domovino».

* **Popoln solnčni mrk.** Letos bo solnce mrknilo dvakrat, mesec pa tekom letošnjega leta enkrat mrkne. Popoln solnčni mrk je bil včeraj 14. januarja; viden je bil v centralni in vzhodni Afriki, na Madagaskarju, v Arabiji, Indiji, v jugovzhodni Kitajski in v Južni Japonski. Drugi delni solnčni mrk bo 9. julija. Viden bo v vzhodni Kitajski in na Japonskem.

* **Zahvala.** Podpisani se najprisrčneje zahvaljujem g. dr. I. Cedeju za njegovo veliko požrtvovalnost ob boleznih moje žene in ane, ki je bila nevarno bolna, a je z njegovim energičnim in vestnim delom danes mnogo boljša. Franc Jernej, tesar, Huda jama pri Laškem.

* **Nesramnost nemških uslužbencev.** Pišejo nam: V neki tovarni je poslal delovodja Nemec slovenskega delavca v zameno za drugega k drugemu delovodji z listkom naslednje vsebine v nemškem jeziku: «Pošljem ti vola in vrni mi svinjo!» Mislimo, da ta nesramnost pritepenega Nemca ne potrebuje nikakega komentarja.

* **Požar v okolici Celja.** V nedeljo zvečer je nastal v kozolecu posestnika Golca na Ljubečni pri Celju požar. Kljub naporu gasilcev je kozolec z vsemi spravljanimi pridelki in krmo zgorel. Kako je nastal ogenj, še ni dognano.

* **Požar v Poljčanah.** V ponedeljek zvečer je nenadoma nastal požar v tovarni upognjenega pohištva Kobližek v Poljčanah. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Pekla, dalje od Sv. Duha, Loč in končno iz Maribora. Radi oddaljene vode je bilo

gašenje silno otežkočeno. Šele po deseturnem napornem delu se je posrečilo omejiti ogenj in rešiti ostala poslopja.

* **Požar v Bitnjah.** Te dni ponoči je uničil požar hišo čebelarja Florijana Mencingerja v Bitnjah. Pogorelo je vkljub takojšnji pomoči gasilcev vse do tal, med drugimi tudi tam shranjeno gostilniško in sobno pohištvo, orodje, obleke in drugo, last družine Zgaga.

* **Požar v Primči vasi.** Pri posestniku Kovaču v Primči vasi na Dolenjskem je te dni ponoči v hlevu nastal požar, ki se je kmalu razširil tudi na hišo. Ker je pihal močan veter, je bila velika nevarnost za vso vas. Le velikemu naporu gasilnega društva iz Ambrusa se je zahvaliti, da se je požar omejil na omenjena objekta.

* **Bitka s hudičem.** V Sv. Bolfenku v Središču se je zabodel viničar Fran Škrobelj, znan alkoholik. Mož se je v napadu blaznosti boril z vragom in je z nožem tako divje mahal okoli sebe, da se je sunil v srce in izdihnil.

* **Najden utopljenec.** V Gračnici pri Plahuti v Savinji so našli utopljenega 22letnega Lojzeta Povšeta iz Trnovega v laškem okraju. Nesrečnik je šel v smrt baže zavoljo rodbinskih razmer.

* **Dva tedna mrtva v svoji sobi.** Na Javorniku so našli te dni 77letno vdovo Marijo Bučarjevo mrtvo v njeni sobi. Ležala je na postelji popolnoma oblečena. Po zdravniški izjavi jo je zadela kap, ne da bi kdo vedel za njeno smrt.

* **Mlad ubežnik.** Dne 9. t. m. je pobegnil od svojega očeta, strokovnega učitelja v Ptuj, 13letni sinček, učenec 3. razreda meščanske šole, Pavel Šegula. Dečko je krenil bržkone proti Ljubljani. Šegula je normalno razvit, svetlih las in modrih oči. Oblečen je v kratke zelene hlače, temne nogavice, sivo kratko suknjo in nosi na glavi športno čepico.

* **Težka železniška nesreča v Prekmurju.** Te dni se je zgodila na progi Murska Sobota-Hodoš težka železniška nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Potniški voz je med postajama Gornja Lendava-Mačkovac skočil s tira, in sicer v trenutku, ko je vozil z največjo hitrostjo. Potnikov se je polastila velika panika. Delavec Trilef iz okolice Murske Sobote se je pri tej priliki smrtno ponesrečil, ena oseba pa je bila laže ranjena. Kaj je povzročilo težko nesrečo, še ni ugotovljeno. Da nesreča ni večja, se je zahvaliti duševni prisotnosti strojevodje, ki se mu je v odločilnem trenutku posrečilo ustaviti vlak.

vršiti. Jaz bi na moževem mestu drugače ravnala. Koliko izda ta svetnica za sveče, katere prižiga v samostanski kapelici, kadar hoče doseči kako posebno milost! In beračem poklanja bogate darove — denar, ki bi ga on lahko zapil. Nato sem ga že opozorila in ni vrag, da bi mu ne odprla oči.»

«Ti boš to storila?»

«Jaz! Koliko mi daš, da uničim njuno srečo? Ako ti je kaj na tem, ne boš štedil z darilom.»

«Mnogo mi je na njuni pogubi. Samo dvomim, da boš kaj dosegla. Če se ti pa posreči, dobiš vrečo denarja.»

«Dobro! Toda v dveh dneh bom zahtevala plačilo...»

«Velja. Tukaj na tem mestu ga boš prejela.»

Poslovila sta se in ločila. Vrag jo je ubrisal proti gozdu, starka pa je krevljala naravnost k Žlebarju na Hribce, kjer je začela svoje vražje delo.

Pobožno je pozdravila gospodinjo; našla jo je samo.

«Pri vas je kakor v nebesih,» je začela po daljšem razgovoru, «mož te nosi na rokah. Tako se ne godi nobeni ženi v tukajšnji okolici.»

«Nič se ne morem pritožiti,» je potrdila Žlebarica, da bi le vedno tako ostalo!»

«To je tisto, česar se bojim. Moški so nestanovitni; začetkom jih je sama ljubezen, pozneje pa postanejo mlačni, sitni in godrnjavi. Zrahlija se jim zvestoba ter se ozirajo po drugih.»

«Skoro si me ostrašila. Vendar pa moj mož ni tak, da bi se mu ohladila ljubezen.»

«Tega ne moreš trditi! Že mnoge so bile prevarane. Sicer pa mi je znano tajno sredstvo, s katerim lahko ohraniš svojemu možu nepokvarjeno ljubezen in zvestobo.»

«Povej mi ga, Strgulja! Bogato ti povrnem tvojo dobroto.»

«Pojutranjem je kvaterna sreda, čije polnočna ura ima čudovito moč. Vzemi britev ter odreži točno ob dvanajsti uri spečemu možu šop las ter jih zašij v svojo obleko. Dokler boš namerič nosila pri sebi njegove lase, tako dolgo te bo spremljala tudi njegova ljubezen in zvestoba.»

«Hvala ti, dobra žena!» se je Žlebarica vradostila. Odprla je omaro ter je obdarila vedeževalko.

«Poskusila bom, čeravno mu ne morem ničesar očitati,» je modrovala gospodinja po njenem odhodu. «Kdo ve, kaj vse se bo še pripetilo! Sredstvo pa je preprosto; če že ne bo koristilo, mu prav gotovo ne more škodovati.»

Drugo jutro na vse zgodaj je bila Strgulja ponovno pri Žlebarju. Vedela je, da bo našla gospodarja samega, ker odide v zgodnji jutranji uri gospodinja v cerkev v bližnji samostan.

«Smiliš se mi, Janez,» ga je pričela milovati. «Zares ne zaslužiš take prevare!»

«Kakšne?» je ostrmel. «Ne razumem te, Strgulja!»

«Ne smem ti razodeti, preveč boš razočaran.»

«Moraš, ako veš, da bom prevaran!»

«Nevarnost izhaja od tvoje žene; ona te zalezuje.»

«Lažeš, Strgulja! Moja Lucija je angel; niti misliti ne morem o nji kaj slabega.»

«In vendar, Lucija te hoče umoriti.»

«Lažnivka! Poberi se, da se ne spozabim!»

«Janez, pazi na življenje! Vso noč sem gledala v bodočnost in videla tvojo ženo poleg tebe z morilnim namenom!» Svarilno mu je požugala po teh besedah ter je odšla skozi vrata.

Peklenski strup sumničnja je pritekla v čevljarjevo srce in neznošna muka se je polastila njegove duše. To je bil prvi nesrečni dan njegovega zakonskega življenja.

Kmalu nato se je vrnila iz cerkve Lucija, ki ga je kakor po navadi prijazno nagovorila. Namesto odgovora pa je treščil ob tla kopito ter je šel k sosedu iskat razvedrila. Prvič, odkar sta skupaj, jo je ostavil brez poslovilne besede.

«Prerokovanje Strgulje se bo izpolnilo,» je vztrepetala v žalosti. «Ako se mu je ohladila ljubezen, je v nevarnosti tudi njegova zvestoba. Oh, če bi že imela šop njegovih las! Prav, da je že jutri kvaterna sreda!»

Brez veselja do dela in življenja je Janez preživel tisti dan. S težkimi mislimi in s temnim obrazom je postajal okrog hiše; kamor je stopil, mu je udarjalo na ušesa: «Tvoja žena je morilka!»

Tako sta potekla dan in noč. Žene se je polastila grozovita skrb, skozi katero se je v medlem svitu svetlikalo upanje na čudovito sredstvo. Pripravila je britev, zavila jo je v papir ter jo vtaknila v žep, da ji bo pri roki v važnem trenutku.

Izmučen se je Janez po težkem premišljevanju podal k počitku. Za branilno orožje si je vzel v

* **Ubegel zapravljuje.** Krojač Anton Jakše iz Zapuž pri Dravljah je bil znan gost ljubljanskih gostiln in kavarn, kjer je zapravljal denar kar na debelo. Pozneje je prišlo na dan, da se je zabaval na račun svojih klientov, katerim je poneverjal zaupano in v delo mu izročeno blago. Jakše, ki je vedel, da svojih obveznosti ne bo mogel poravnati, je neznano kam izginil, ne da bi se poslovil od družine. Ni izključeno, da je šel prestovoljno v smrt.

* **Smrt pod vlakom.** Železniški čuvaj Šurko je našel v nedeljo zjutraj na železniškem tiru v zagrebški okolici močno razmesarjeno žensko truplo. Nesrečnico je povozil brzovlak, ki je iz Koprivnice vozil v Zagreb. Hodila je po železniškem tiru ter se hotela izogniti tovornemu vlakom na drugi tir, kjer pa jo je zgrabila lokomotiva brzovlaka. Ponesrečenka je Marija Daničeva, žena strojnega ključavničarja. Po možu je pristojna v Kamnik.

* **Strah pred mrličem.** Na Brezjah je na novega leta dan ležala Bobkova mati na mrtvaškem odru. Zaradi potresa se je mrtva žena zazibala in svečniki so popadali na tla. Ljudje, ki so bili navzoči v mrtvaški sobi, so bili mnenja, da je mrlič oživel, ter so v strahu in grozi zbežali iz hiše.

* **Premeten slepar.** Iz Remšnika nam pišejo: Sin tukajšnjega posestnika Ivan Šantl je bil od vojaškega sodišča obsojen na eno in pol leta zapora radi dezertacije v letu 1921. Kazen je nastopil maja meseca lanskega leta ter se nahaja sedaj v zaporih mariborskega sodišča. Nedavno pa se je zglasil pri njegovih stariših v Remšniku neki elegantno oblečen gospod, se predstavil kot jetniški paznik iz Maribora ter rekel, da ga je poslal sin, ki prosi starše, naj mu po rjem pošljejo 600 Din, češ, da mora on (paznik) v Zagreb po dokumente, na podlagi katerih bo potem Ivan Šantl takoj iz zapora izpuščen. Rekel je, da mora iti v Zagreb h g. Radiću, ki bo pomilostitev podpisal. Stariši so sleparju nasedli, mu dali 600 Din, dobro kosilo in mu vrhu tega še nabasali torbo z jestvinami. Kmalu so pa prevarani starši spoznali, da so nasedli sleparju, ter so zadevo naznanili orožništvu, ki zlikovca do sedaj še ni moglo izslediti.

* **Velik vlom.** Pred nekaj dnevi so neznani zlikovci vlomili pri sejmarju Ivanu Misjaku v Šmihelu ter mu odnesli skoro vso zalogo. Prisvojili so si več kosov svilenega cefirja, pisanega

posteljo «knefitro», katero je skrnil pod odejo in čakal na napad.

Lucija je po večerji sedla k šivanju; hotela je bedeti do usodnega hipa, da ne zamudi skrivnostne kvaterne polnočne ure. Od dejanja, ki ga bo izvršila, je odvisna njena zakonska sreča.

Vaški čuvaj je zaklical enajsto uro. Kakor kladivo ji je udarilo srce, plaho se je ozrla proti postelji na spečega moža, ki se je delal, kakor da se ziblje v mirnem spanju. Vzela je britev ter se mu bližala po prstih; že je iztegnila desnico ter se rahlo dotaknila njegove glave. Tedaj se je dvignil kakor besen, zgrabil je ženo ter jo začel neusmiljeno pretepati. Kar ni mogel izvesti satan, je dosegla hudobna ženska.

O nočnem pretepu pri Žlebarju je drugi dan govorila vsa okolica. Mnogi so se čudili temu dogodku, drugi sploh niso mogli verjeti, tretji pa so se obema škodoželjno posmehovali.

Pozno proti večeru je lezla ob palici hudobna Strgulja po stezi čez samostansko polje po obljubljeni plačilo. Sedla je na kamen tam, kjer se stezica križa z drugo stezo ter je čakala neznanca. Dolgo je čakala in godrnjala, končno pa je zagledala pred sabo senco, prihajajočo od črne postave, ki je obstala nekaj korakov od kamena, na katerem je sedela.

«Vzemil!» je velela prikazen, moleč ji na dolgem drogu vrečico denarja. «Jaz sem satan, ki pa se ne upam v tvojo bližino, zakaj hujša od vruga je ženska zvižca»
S o t e š e a n.

blaga za srajce in hlače, nekaj navadnega cefirja, plavega barhanta, platna za rjuhe, rjave kontejnere ter več izgotovljenih srajc in spodnjih hlač.

* **Tatvina v vlaku.** Med vožnjo v vlaku od Ljubljane do Lavrice je zmanjkala Ivani Bartolovi iz St. Ruperta modrozeleno šerpa. Tatvine je osumljena okrog 16letna deklica, ki je izstopila na Lavrici.

* **Aretacija radi suma umora.** Radi suma umora posestnice Severjeve iz Savelj, ki je bil izvršen lansko leto baje od nekega berača, je te dni bil prijete tretji osumljenec.

* **Učiteljica se je vrgla pod vlak.** V živčnem napadu se je te dni vrgla pod vlak učiteljica iz St. Jurija pod Kumom. Lokomotiva je nesrečnico s silnim sunkom vrgla s tira. Težko poškodovano so prepeljali v Ljubljansko splošno bolnico.

* **Žejni vlomilei.** Neznani zlikovci so vdrli te dni v pivnico g. Martinška v Suhadolu in mu izpraznili več sodov pijače.

DELAVSKI GLASNIK

VOLITVE V DELAVSKO ZBORNICO.

Kakor hitro je potekla reklamacijska doba za popravilo volilnih imenikov za Delavsko zbornico, so se pokazali prvi obrisi volilnega boja. Kakor kaže, bo imelo delavstvo pri teh volitvah prestatiti težko preizkušnjo. Politična nestrpnost klerikalcev sega tako daleč, da niti pri volitvah v Delavsko zbornico ne morejo ukrotiti svojih političnih strasti. Kakor po navadi se tudi sedaj poslužujejo vere, ki z volitvami v Delavsko zbornico nima prav robenega stika; poleg tega so celo postali neke vrste socialisti.

Način volilnega boja ne sme temeljiti na demagogiji, ampak na iskrenosti in značajnosti izvoljenih delegatov, ki v Delavski zbornici ne smejo uganjati brezplodne in brezmiselne politike. Zato tudi mi take vrste politični boj s prezirom in gnusom odklanjamo, ker gremo v volilni boj, da dosežemo s tem popoln strokovni značaj Delavske zbornice. Zato bomo šli danes preko tega in na kratko ponovili, kako bomo volili pri volitvah v Delavsko zbornico, kar naj velja za vse naše pristaše in prijatelje res stvarnega in solidarnega nastopa Neodvisne delavske liste, katere pojav je našel prijazen in solidaren odmev v vseh vrstah delavstva.

Kako bomo volili v Delavsko zbornico.

Pri volitvah v Delavsko zbornico se ne glasuje z volilnimi kroglicami, ampak dobi vsak volilec v roke tele stvari: kuverto, na kateri je napisano: «Glavnemu volilnemu odboru Delavske zbornice za Slovenijo, Ljubljana, Okrožni urad za zavarovanje delavcev».

Na kuverti je pritrjen oddajni listek. Na tega napiše vsakdo lastnoročno svoje ime in priimek. Potem dobi v kuverti glasovnico, s katero glasuje pri volitvah v Delavsko zbornico. Ta ima podpise glavnega volilnega odbora. Četrta stvar, ki jo vsak dobi, pa je bel glasovalni listek, na katerega volilec napiše, kaj bo volil. To mora vsakdo dobiti v roke.

Kje se dobe glasovnice.

Kjer je nad 20 delavcev skupaj, tam dobe v delavnici glasovnice. Prinese jih tja uradnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Tukaj bi Vas opozorili v prvi vrsti na naše klerikalce, ki vedo, da nikakor ne pridejo do večine, in bodo zato skušali slepariti na vse načine. Vsako sleparijo javite takoj Glavnemu volilnemu odboru Neodvisne delavske liste, ki posluje v tajništvu NSSZ v Narodnem domu v Ljubljani. Drugi dobe glasovnice pri posredovalnicah Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, če niso oddaljeni od tega urada čez 5 km. Vsi volilci v krajih, ki so oddaljeni, naj grejo po glasovnice posameznih edinic in naj vzamejo s seboj poselsko ali delavsko knjižico, domovinski list ali kaj podobnega, da se s tem v primeru potrebe legitimira. Volilci, ki so oddaljeni čez 5 km, dobijo

glasovnice po pošti na naslov podjetja ali na naslov podjetja ali naslov delodajalca, pri katerem so v službi.

Kako se glasuje.

Vsak volilec dne v kuverto dve stvari: glasovnico in bel listek. Na beli listek napiše ali natise, da glasuje za Neodvisno delavsko listo.

Listek je lahko kakor oni, ki je bil uradno odposlan, vendar mora biti bel, iz mehkega papirja in v velikosti kuverte. Na oddajnem listku, ki se drži od zunaj kuverte, napiše vsakdo svoje ime in priimek. Potem kuverto zalepi in jo odda našemu zanesljivemu zaupniku. Ta jo potem izroči glavnemu volilnemu odboru ali jo pa sam odpošlje na naslov, ki je na kuverti napisan; 2. februarja jo more oddati tudi sam odborom, ki bodo pri poslovalnicah okrožnih uradov sprejemali glasovnice.

Opozorjamo delavstvo kakor tudi zaupnike, da se ravnajo po navodilih okrožnic volilnega odbora Neodvisne delavske kandidatne liste ter naj pazno zasleduje vse objave v «Jutru», «Domovini» in «Novi Pravi».

Vsak naš delavec naj bo v teh dneh agitator za Neodvisno delavsko listo, katere izvoljeni kandidati bodo v bodoče posvečali vso skrb le v korist delavstva! Zato proč s klerikalci in drugimi političnimi špekulantami in zmaga bo gotoval

Krajevne volilne edince za volitve v Delavsko zbornico

so v mariborski oblasti: Celje—Štore za OUZD in BS., Maribor OUZD, Ptuj OUZD, Gornja Radgona OUZD, Konjice OUZD, Murska Sobota OUZD, Slovenjgradec—Mislinje OUZD, Šoštanj—Velenje OUZD in BS, Guštanj BS, Mežica BS; v ljubljanski oblasti: Ljubljana—Kamnik OUZD, Logatec OUZD, Kočevje OUZD in BS, Novo mesto—Št. Janž OUZD in BS, Krško—Rajhenburg OUZD in BS, Laško—Trbovlje—Hrastnik OUZD in BS, Zagorje ob Savi OUZD in BS, Litija BS, Kranj OUZD, Trzin OUZD, Jesenice OUZD in BS (Kratice OUZD in BS značijo prva: Okrožni urad za zavarovanje delavcev in druga: Bratovska skladnica).

Pojasnilo.

Vsak volilec dobi od našega zaupnika listek, katerega naj zgane in zalepi: Na tem listu je zapisano:

Glasujem za Neodvisno delavsko listo, katere nosilec je Rudolf Juvan.

VSEM, KI VOLIJO V DELAVSKO ZBORNICO.

Že v zadnji številki «Domovine» smo se seznanili s pomenom Delavske zbornice. Rekli smo, da je Delavska zbornica delavski parlament, kjer se imajo obravnavati sploh vsa delavska vprašanja. Zato stojimo na stališču, da v to delavsko hišo ne spadajo ljudje, ki iščejo osebnih časti, ali pa ljudje, ki bi radi to delavsko hišo spreminili v najgršo politično beznico. Naši klerikalci so pa toliko politično nestrpni, da hočejo še Delavsko zbornico napraviti za neke vrste klerikalno podružnico, kamor naj bi hodili krščanski kapitalisti norčevati se iz ubogega delavca.

Krščanski kapitalisti bi si v primeru zmage zadovoljno meli roke in še naprej na najgrši način izkoriščali ubogo delavstvo. O tem bi mogli precej povedati delavci in delavke, ki so zaposleni v klerikalnih podjetjih in ki dobro vedo, kaj se pravi pogajati se za plačo.

Največ klerikalne milosti so deležni ubogi vničarji iz Haloz in okolice na Štajerskem, katere klerikalni veljaki res prav po krščansko izkoriščajo. Klerikalci pri teh volitvah nastopajo pod klobukom, ki nosi naslov Jugoslovanska strokovna zveza.

Kaj je Jugoslovanska strokovna zveza? Je to najponižnejša dekla klerikalne stranke, potom katere hočejo klerikalci med delavstvo. Vsa uprava je v rokah denarnih mogotcev SLS, tako da glavni tajnik JSZ brez dovoljenja glavnega tajnika SLS sploh kihiniti ne sme. Tako bi radi s pomočjo plačanih priganjačev še Delavsko

zbornico pobasali v klerikalno malho. Jugoslovanska strokovna zveza nima razen razdiralnega dela med delavstvom prav ničesar pokazati. V preteklem letu je priredila par parad in s tem zaključila svoje delo. Ta zveza je finansirana od SLS, ki jo ob vsakih volitvah podpre. Skratka: Jugoslovanska strokovna zveza je krinka, za katero se skrivajo najzagrizenjši klerikalci, misleč, da jih delavstvo ne pozna.

Enaki prijatelji delavstva so tudi internacionalni socialisti, ki so v svoji bahavi domišljivosti razbili enotni nastop delavstva. Od njih delavstvo nima kaj pričakovati; z ljudmi, ki se samo pripravajo in nikjer ničesar ne delajo, delavstvo ne more iti, ker jim ne zaupa.

Delavska zbornica je tem ljudem zadnja nada. Upajo na veliko, kljub temu da so zelo majhni; napihujejo se kakor žaba v basni, ki prej ne odneha, da počti.

Tem nasproti stoji armada strokovno organiziranega delavstva. Premislili so in se združili na strokovni podlagi na neodvisni delavski listi, katere kandidati predstavljajo listo naprednega delavstva, za katero bomo oddali svoje glasovnice.

Tovariši, tovarniški delavci, rudarji, graščinski delavci, usnjariji, steklarji, kovinarji, kuharice, hišne, hlupci, dekline in spleh vsi delavci in delavke, vsi oddajte glasovnice za Neodvisno delavsko listo in zopet bosta zavladala mir in red v Delavski zbornici, ki ne sme biti nikdar podružnica klerikalcev ali socialistov, ampak mora biti in ostati vedno le delavska zaščitnica.

PODRUŽNICAM SSDU.

Vljudno naprošamo vse podružnične funkcijonarje, da takoj pošljejo tajništvu v Ljubljano prepise imenika članov s točnimi podatki (ime, priimek, rojstno leto) in ime delojemalca, kar zaradi evidence nujno potrebujemo. Poročate nam tudi, kdaj nameravate prirediti občne zборе, da vemo na iste odposlati delegate.

Dalje opozarjamo podružnice na okrožnice in navodila k volitvam v Delavsko zbornico. Tovariši in tovarišice! Pripravite se in organizirajte sestanke ter o vsem takoj poročajte v Ljubljano na naslov: Tajništvo Samostojne strokovne delavske Unije, Ljubljana, Kazimo II.

NEODVISNA DELAVSKA LISTA

za volitve v delavsko zbornico ima naslednje kandidate: Rudolf Juvan, skladiščenik (Ljubljana); dr. Joža Bohinjec, ravnatelj okrožnega urada za zavarovanje delavcev (Ljubljana); Vinko Sedlar, rudar (Zagorje); Luka Bizjak, skladiščenik (Litija); Franc Duh, delovodja (Ruše); Albin Tomec, zidar (Ljubljana); Marija Kisovec, tobačna delavka (Ljubljana); Dragotin Kosem, strojni stavec (Ljubljana); Franjo Derča, tkalniški mojster (St. Pavel); Jakob Zulovec, ključavničar (Vevče); Andrej Globočnik, kovinski delavec (Jesenice); Ivan Prosene, rudar (Zagorje); Tomaž Švajgar, kurjač (Ptuj); Matevž Žust, ključavničar (Logatec); Anton Bajc, lesni delavec (Logatec); Pavel Dornik, rudar (Trbovlje); Janko Ravnik, kovinski delavec (Jesenice); Jernej Podobnik, čevljarški pomočnik (Ziri); Matevž Savernik, vrtnar (Bled); Ivan Keritnik, sodar (Laško); Matej Ivčević, brivec (Ljubljana); Peter Bajželj, delavec (Kranj); Janko Zupančič, mehanik (Slovenjgradec); Matija Lavrenčič, lesni delavec (Planina); Jože Knez, rudar (Hudajama); Karol Moščen, prirezovalni mojster (Ljubljana); Ignac Persker, pekovski pomočnik (Kriško); Franc Potrpin I., kopač (Hrastnik); Leo Štravs, kovinski delavec (Dobrava); Jakob Bučar, predilni delavec (Litija); Marija Bergant, tobačna delavka (Ljubljana); Franjo Umek, strojnik (Zagorje); Ivan Zajc, predilni delavec (Litija); Valentin Zupan, kovinski delavec (Jesenice); Franc Lorbek, delavec art. delavnice (Ljubljana); Karol Oblak, sluga (Ljubljana); Matija Gladek, šivilja (Ziri); Franc Savinšek, stavec (Ljubljana); Ivan Novak III., rudar (Trbov-

lje); Marija Mihajlovič, kuharica (Ljubljana); Jože Hika, rudar (Krimelj); Franc Gruden, delavec (Kranj); Ivan Anžič, zidar (Ljubljana); Leo Zorž st., kovinski delavec (Ljubljana); Franjo Budja, sodar (Laško); Henrik Šetor, tkalniški mojster (St. Pavel); Josip Bučolin, zidar (Ljubljana); Pavel Muzga, predilniški delavec (Litija); Ivan Jelenc, delavec (Velike Lašče); Andrej Trček, voznik (Logatec).

Proti ukinitvi socialističnih ustanov. Že v zadnji številki «Domovine» smo pisali, da namerava vlada ukiniti poleg drugih socialističnih ustanov tudi posredovalno za delo. V znamenju štedenja hočejo prikrajšati delavca. Proti štedenju v državni upravi nimamo ničesar. Varčevati je treba povsodi. Toda varčevanje na način, ki ga namerava izvesti RR vlada na škodo delovnega ljudstva, z najostrejšim protestom odklanjamo. Poleg borze dela hočejo znižati po sklepih finančnega odbora tudi kredite za brezposelne podpore za polovico, kar pomeni težek udarec za naše delavstvo, ki živi v težkih razmerah naraščajoče brezposelnosti. Na tisoče jugoslovenskega delavstva trpi že pod vplivom gospodarske krize in se nahaja po cele mesece brez dela. Vzemimo za vzgled samo arzenalsko delavstvo v Šiški, ki že več mesecev dela na polovico štita. Isto je v kovinski industriji. Litjska topilnica je bila prisiljena baš v najslabšem času odpustiti nad 70 delavcev zaradi slabe konjunkturo. Isto je z rudarji v rovih Sitarjevca, kjer so jih tudi že mnogo odpustili. Kaj naj počnejo in kam naj gredo ti ubogi ljudje?

Seja oblastnega odbora SDS za mariborsko oblast

se je vršila 10. t. m. v Celju pod predsedstvom oblastnega predsednika dr. Lipolda. Zastopani so bili vsi srezi. Politična poročila, ki sta jih podala poslanca minister n. r. dr. Gregor Žerjav in doktor Ljudevit Pivko, so bila soglasno odobrena.

Na seji se je tudi obširno razpravljalo o gospodarskem položaju mariborske oblasti in se je soglasno obsodilo zavlačevanje predložitve zakona o izenačenju davčnih bremen v vsej kraljevini. Izrekla se je zahteva, da se tak zakon takoj predloži narodni skupščini in reši še pred rednim proračunom za leto 1926./1927., da se tako omogoči sestava proračuna že na podlagi izenačenih davkov.

Posebno murna je pa takojšnja revizija hišnega davka in dohodarine, katera naj se začasno do novega dohodarinskega sistema vsaj na ta način omili, da se preuredi skala po že ponovno izrečenih načelih. Pri izterjanju davkov naj se vsaj v onih primerih, kjer je ogrožena eksistenca, dovolijo daljši in manjši obroki.

Zahteva se takojšnja revizija taksnega zakona in da se zlasti prenosne pristojbine za pogodbe izenačijo s prenosnimi pristojbinami v primeru smrti.

Odobrava se stališče stranke v vprašanju izvozne carine za okrogli les, ker bi odprava te carine naše žage uničila.

Soglasno se je ugotovila nujnost provedbe oblastne in sreske samouprave in takojšnja povrnitev zneskov, katere dolguje država okrajnim zastopom za vzdrževanje cest. Izrekel se je obenem protest proti znižanju centralnih kreditov za ceste v Sloveniji. Istotako se je izrekel protest proti temu, da hočejo v novem proračunu ukiniti kredite za pospeševanje kmetijstva.

Nujno potrebno je, da pride takoj do provedbe zakona o centralni upravi, ker bo šele potem razumno in dalekosežno štedenje v vseh panogah državne uprave izvršljivo.

Zlasti nujno potrebno je, da se vse zakonite kompetence prenesejo na oblasti in sreze ter da se pri oblastih čimprej uvedejo gradbeni referati namesto dosedanje skupne gradbene direkcije v Ljubljani.

Brezdvomno je potrebno, spraviti cene življenjskih potrebščin v sklad s splošnimi gospodarskimi prilikami. Tozadevni vladni zakonski načrt

pa je pogrešen in ne bo prinesel uspeha.

Ponovno se poudarja krivičnost davka na ročno delo in se zahteva njegova odprava.

Istotako se zahteva konča enotna ureditev viničarskega vprašanja.

Ponavljja se tudi energično že ponovno izražena zahteva po takojšnjem izplačilu razlik na uradniških plačah.

Soglasno se je izrekla zahteva, da se po tolikih težkih borbah pridobljena velika kulturna institucija ljubljanske univerze ne okrne, nasprotno, da se ji dajo vsi potrebni krediti na razpolago za njen popolni razvoj.

Še kaj novega z Gorenjskega

V lepem kraju na Gorenjskem je živel župnik K., prihujljen v fari, poštenjak, a zameril se je škofu, ki je od njega zahteval denarja za šentvidske zavode. Moral je v pokoj in je tu zapadel revščini. Duhovni sobratje se ga izogibljajo iz strahu, da se ne bi zamerili na višjem mestu.

Spomnili pa so se dobrega svojega pastirja farani in so zanj nabrali za božič lepo vsoto. Ko pa so klerikalci za to izvedeli, je bil ogenj v strehi. Zmerjali so nabiralce in skušali zabraniti prostovoljno darovanje revežu-poštenjaku, ki je zašel v bedo, ker ni hotel križa pomočiti v blato SLS.

Ali je to Kristova ljubezen do bližnjega? Ko smo to čuli, smo samo dostavili: «Liberalci so boljši kristjani, kajti pri klerikalcih je vse le bisaga in podrepništvo!»

Orlovstvo na Gorenjskem precej propada. Saj ni čudno: kar je sezidano na sovraštvu, to ie gnilo in se mora sesuti. Zastoj uniforma, zastoj pijača: to vleče erkrat, to drži dokler je upanje na prihodnjo pijačo, a prava vzgoja to ni. Kar mladenič za prav spoza, to mora pospeševati in za to se mora boriti iz prepričanja. Zato a bi prav bilo, da se zapeljana mladina vrne iz klerikalne pokvarjenosti nazaj v svobodni zrak, kjer se dela po prepričanju za ljudstvo, a ne za moč duhovščine. Mladina, ne daj se izrabljati in zlorabljati od milijonarjev, ki za svoje dobičke rabijo krščanski videz. Sicer se pa, hvala Bogu, oči ljudstvu bolj in bolj odpirajo.

V večini okrajev, zlasti v radovljiškem okraju, je krepko gibanje. Tu se snuje pevski, tam tamburaški zbor. Tu je v delu oder in se dajejo izvrstne predstave, tam se dobro uporablja knjižnica. Seveda še ni vse v redu.

Vsaka vas rabi organizacijo SDS, ki bi na mnogobrojnih sejah morala razpravljati o vseh vprašanjih, ki nas zanimajo:

1.) Katere gospodarske zahteve ima naša vas? Ali je v redu elektrika? Ali se da misliti na vodo-vod? Ako ga imamo, ali v redu posluje? Kako je z občinskimi poti? Ali se v občini varčno gospodarji? Ali je šolska zgradba v redu, ali so zadostna učila na razpolago? Ali že imamo ljudsko knjižnico? Tamburaški zbor? Ali bi se fantje in dekleta ne mogli vežbati v petju? Ali imamo kaj predavanj?

2.) Dobra organizacija se vpraša tudi: Kako bi pobijali neizmernost v pijači, oduštvu? Kako bi se branili pred vsakoletnimi kužnimi boleznimi, ki nam more otroke? Kako se skrbi v občini za siromake?

3.) V posebnih sejah naj se razpravlja vprašanje, kako bi zboljšali živinorejo, travnike, kako bi začeli boj za ureditev pašnikov ali planine, kako bi bolje prodali pridelke. Ali tukaj kaže vprašati strokovnjake, okrajnega ekonomista, strankinega okrajnega tajnika ali pa vodstvo SDS?

Neizmerno je koristnega dela v vsaki vasi. Z zadovoljstvom vidimo, da na Gorenjskem zmisel za drobno delo in samopomoč raste. Seveda tam, kjer sme samo duhovnik misliti ali pa kakšen klerikalni petelin, tam je vse pusto in prazno. Enako slabo je tam, kjer radičevstvo kmeta hujska v zaničevanje proti drugim stanovom in goni lajno o «kmetu in kmetu»; od te prisiljene juhe ni bil še nihče nasičen. Vsi moramo delati skupaj kakor pravi demokrati! Ta duh prevladuje na Gorenjskem!

SOKOLSTVO

Sokolsko društvo v Sodražici je imelo svoj redni občni zbor dne 6. t. m. v prostorih knjižnice pri br. Gnidicu. Ob veliki udeležbi 56 članov in članic se je izvolil naslednji odbor: starosta br. Jože Obrstar, podstarosta br. Lojze Gnidca, tajnik br. Vence Drobnič, blagajnik br. Evgen Ivanc, načelnik br. Franc Ostanek, načelnica sestra Vida Vrbičeva, prosvetar br. Vinko Rupnik; odborniki: bratje Ivan Vesel, Stanko Vesel, Rude Lušin, Jože Vesel; računska pregledovalca brata Fran Fajdiga st., ter Ivan Arko. Društvo je vzlic vsem težkočam, s kojim se je imelo boriti, lepo napredovalo. Le tako naprej, da postanemo eno najagilnejših podeželskih društev. Zdravo!

J. I.

MI SMO TAMBURAŠI!

Po vaseh manjkajo pogoji za večje glasbene užitke. Mogoči pa so prav povsod pevski in tamburaški zbori.

Tamburanje goji zmisel za ubran nastop ter vežba posluh. Narodne popevke na tamburici jako ugajajo ljudstvu.

Tamburanje ni draga stvar in se dá hitro naučiti. Vsaka vas bi lahko imela svoj tamburaški zbor.

Fantje se mnogokje kar sami zbero in pišejo Zvezi kulturnih društev v Ljubljano ali pa preko krajevnih organizacij SDS, da bi se radi izvežbali v tamburanju. In Zveza jim posodi instrumente za šolanje, če vidi resno voljo in pošteno veselje ter če ima sigurne jamčitelje. Mladina ne čaka več na pozive od zgoraj, ampak se združila sama in kmalu se čujejo «Mladi vojaki» in lepo ubrane pesmi.

Tako prodira omika v vasi ter razgania meglo in temo. Ne čakajmo, da nas drugi potisnejo naprej, vsaka vas naj vzame stvar sama v roke.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

IZ POPOTNIKOVE TORBE

GODČEVSKA.

Šmarje pri Jelšah, januarja.

V našem šmarskem srezu kakor morda tudi drugod so se začeli pridno ženiti. Tako je v neki fari imel župnik pouk ženinom in nevestam. Med temi je bil tudi neki ženin godec, ki je bil naročen na «Domovino». Tega si je hotel župnik prav po krščansko privoščiti. Razvil se je med njima naslednji razgovor:

Župnik: «Vi, P., ki ste tako modri, ker čitate 'Domovino', povejte mi, koliko delov ima rožni venec!»

P.: «Rožni venec ima prav toliko delov kakor berači.»

Župnik: «Kako to?»

P.: «Rožni venec ima tri dele: veselega, žalostnega in častitljivega. Berači so prav tako razdeljeni v tri skupine. Veseli del beračev tvorimo mi, muzikantje, žalostni del so pravi berači, ki morajo lačni prositi za vsakdanji živež, a častitljivi del beračev ste pa vi, duhovniki, ker namte nikoli polne malhe.»

Župnik: «Vi ste pa res učen možak; se kar pozna, da berete 'Domovino'. No, zdaj mi pa še povejte, kaj je najbolj pohujšivega v naši fari?»

P.: «Najbolj pohujšivi sta dve stvari v naši fari, in sicer vaš časopis 'Slovenski Gospodar', ki pogosto piše neresnico in krade poštemim ljudem ugled; druga pohujšiva stvar pa je, če se na farovškem platu suše plenic.»

Župnik: «Nobeden godec še ni prišel v nebesa, tako tudi vi ne boste videli raja.»

P.: «Veste kaj, g. župnik, meni se je nekoč sanjalo, da sem v nebesih poleg svojih tovarišev godec godeč sv. Petru za god. Pa je postalo

naenkrat slabo mojemu tovarišu, ki je piskal na pumpardum'. Pa so si domislili, da bi mu poiskali namestnika v kakšnem duhovniku, ki imajo navadno krepko sapo, potrebno baš za tak instrument. Zdaj pa pomislite, g. župnik, niti enega niso mogli iztakniti. Ni ga bilo, pa je. Jaz sem se nato zbudil in začel premišljati: Torej v nebesih nobenega duhovnika, godci pa smo bili tam. Gotovo bom prišel jaz v nebesa, vi pa ne!»

Župnik: «Je že dobro. Vi ste pač godec in nepoboljšljiv človek!»

ZANIMIVOSTI

VELIKANSKI ŠKANDAL PONAREJEVALCEV DENARJA NA MADŽARSKEM.

Na Madžarskem preživljajo velikanski škandal, o katerem zadnje dni govori in razpravlja ves svet. Razkrilo se je namreč, da so Madžari v ogromnih količinah ponarejali francoske tisočake in da so pri tem vele-zločinskem delu sodelovali visoki dostojanstveniki, plemenitaši in cerkveni velikaši. Stvar se je godila tako-le:

Princ Ludovik Windischgrätz (Vindiš-grec), ki ima na Madžarskem in drugod velika posestva, a je navzlic temu vedno zadolžen, se je že par let bavil z misljo, da bi začel ponarejati denar. Francoski tisočaki so se mu v to videli najpripravnejši, in sicer ne le zaradi lahkotnega ponarejanja, marveč tudi zato, da bi Francija, katero princ Windischgrätz smrtno sovraži, začela denarno propadati, obenem pa, da bi se s pomočjo ponarejenega denarja spravili Habsburžani zopet na prestol. Princ Windischgrätz je končno sredi lanskega leta iztaknil sposobnega moža za ponarejanje v osebi Ladislava Göröja, ki je bil zaposlen kot tehnični vodja v madžarskem vojaškem kartografskem zavodu, kjer se izdelujejo natančni zemljevidi in take stvari. Princ je torej nagovoril Göröja za ponarejanje, obenem pa je pridobil še nekaj drugih nameščencev tega zavoda in sklenil zvezo z različni dostojanstveniki. Posebej je o celi stvari obvestil vrhovnega policijskega šefa Nadošija, vojnega ministra Csakija, notranjega ministra Rakovskega in vojaškega škofa Zdravca.

Nabavili so torej stroje v Nemčiji in jih namestili v spodnjih prostorih kartografskega zavoda. Ko so dobavili še druge potrebščine, kakor posebni papir, ter ko je Görö posrečeno izgotovil klišee, se je tiskanje pričelo. Šlo je naglo od rok in kmalu je bilo natiskanih nad 25 tisoč bankovcev, kar bi zamenjano v prvi denar iznašalo nad 25 milijonov francoskih frankov. Torej že prilično lepa vsotica!

Natiskane zaloge so ponarejevalci spravljali na Windischgrätzov gradič v Sarospataku, kjer so bankovce pregledovali in manj posrečene izločevali. Obenem pa so tudi pridobili celo vrsto ljudi, ki so bili pripravljani, da se s ponarejenimi tisočaki podajo širom Evrope in da jih začnejo razpečavati.

Toda sreča jim ni bila mila. Trije bivši madžarski častniki, ki so se podali na Nizozemsko, so bili takoj prijeti. Obenem se je pripetila še naslednja nezgoda, ki je razkrila prave sledove: Gašper Kovač, komorni sluga princa Windischgrätzja, je v gradiču v Sarospataku brskal po skrinjah in si prilastil sedem tisočakov, ki so bili slabo ponarejeni in izločeni iz zaloge. Z enim teh tisočakov se je podal v Budimpešto in zanj nakupil razne obleke. Toda že naslednje jutro je za njim prišla policija, našla pri njem obleko, kupljeno za ponarejeni denar, ter ga aretirala. Kovač je priznal, da je vzel bankovec iz skrinje svojega gospodarja. To je bilo usodno. Preiskava v gradiču je razkrila, da stoji princ Windischgrätz na čelu ponarejalske bande in je tudi njega aretirala. Vendar pa je princu

še tik pred aretacijo uspelo sežgati vso zalogo ponarejenih bankovcev.

Zdaj so si razkritja sledila drugo za drugim kakor v kinematografu. Na podlagi zasliševanj izsledenih krivcev sta bila aretirana policijski šef Nadoši in notranji minister Rakovski. Vojni minister Csaky je pravočasno odnesel peté, vojaški škof Zdravec pa je bil izročen vojaškemu sodišču. Francoski policijski uradniki, ki so iz Pariza prišli v Budimpešto in neumorno sodelovali pri preiskavi, so tekom kratkih dni spravili v preiskovalni zapor celo vrsto odličnikov.

Po vsem svetu so vesti iz Budimpešte vzbudile velikansko ogorčenje. Zdaj je končno postalo jasno, da so Madžari imeli s ponarejanjem bankovcev razne politične namene, ki bi utegnili vnovič kaliti svetovni mir. Kako se bo stvar nadalje razvijala, bomo še poročali. Zaenkrat se namreč razkritja še vedno nadaljujejo. Vsekakor pa je sedanjil madžarski škandal, v katerega so zapleteni ministri, plemenitaši in škof, največji te vrste v zgodovini človeštva in pomeni neizbrisno sramoto Madžarov.

× **Zlato v grobu.** Moskovski listi poročajo o ogromnem zlategem zakladu, ki je bil nedavno najden. Ljudski komisariat za finance je prejel obvestilo, da so našli v nekem skupnem grobu celih 15 vozov zlata. To zlato so baje med zavzetjem Turkestana ukradli trije doslej še neizsledni ljudje iz državne blagajne. V strahu pred zasledovanjem so tatovi na begu vrgli svoj plen v velik še odprt skupni grob, mimo katerega so šli ter položili mrtvece preko zatega zaklada. Dva roparja sta baje pozneje poginila, tretji pa je, čim je uvidel, da je plen za njega izgubljen, opozoril nanj svcije sovaščane. Na dotičnem grobu so med tem zgradili malo kapelo. Spočetka govorici o zakladu ni nihče verjel, končno pa so dotični prostor vendarle razkopali ter našli bajni zaklad.

× **Starodavna zapestnica kot mačji okrasek.** Da je 2000 let stara zapestnica iz čistega zlata služila kot mačji okrasek, ni nekaj vsakdanjega. Prigodilo se je pred kratkim v Angliji, da je neka vzgojiteljica našla v pesku zapestnico, ki je pa ni smatrala za kaj posebnega. Zato jo je privzela mački okrog vratu. Neki tamošnji zlatar je slučajno videl ta mačji okrasek ter dognal, da je iz čistega zlata in visoke vrednosti. Pri natančnejšem preiskovanju se je ugotovilo, da je to približno 2000 let star britanski okrasek. Zapestnica je bila proglašena za državno last in izročena britanskemu muzeju, dočim dobi najditeljica primerno nagrado.

× **Najčudovitejša žival.** Dve živi tuateri, ki sta razstavljeni na neki živalski razstavi na Novi Zelandiji, vzbujata med gledalci največjo pozornost. Tuatera je najredkejši živeči plazivec, ki se je obdržal neizpremenjen skozi milijone let; predstavlja torej še živalsko obliko, kakršne sicer najdemo samo okamenele v zemlji. Ta žival živi še samo na nekaterih malih otokih ob obrežju Nove Zelandije in postane stara do 100 let. Obe razstavljeni živali, ki sta stari preko 50 let, dobita samo enkrat na teden hrano, in sicer črve ter mulje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Uršna sela. Vaš dopis ni prav jasen, zato smd ga morali odložiti. Ako želite objave, prosimo natančnejšega poročila.

Sv. Jurij. Dopisa ne moremo priobčiti, ker je brez podpisa.

Ž. v D.! Pošljite slike za našo prilogo!

Krška vas. Po novem zakonu nemogoče priobčiti.

Št. Florjan. Zakon ne dopušča.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Novi tiskovni zakon onemogoča priobčitev.

Nemška Loka. Doposlane slike imamo hranjene. Ob primerni priliki bodo polagoma gotovo prišle na vrsto

Nevednost

je čisto vir mnogemu trpljenju. Ali danes so že pevsod razširjeni časopisi in so oni idealno sredstvo za razširjanje prosvete in vede. Tudi mi si prizadevamo našim čitateljem vedno služiti z dobrim nasvetom. Pri prehlajenju, ki sedaj tako lahko nastopi in pri vedno gostejših reumatičnih

bolečinah bi Vas hoteli spomniti na že 27 let priljubljeno in preizkušeno domače sredstvo in kosmetikum: Fellerjev blagodišeči «Elsaflujd». Kot mazilo zope: reumatične bolečine in v vseh slučajih, kjer je drgnjenje potrebno, hitro deluje. Odpravlja nabolj, dela neobčutljivim za hladni zrak, je enako dober za oči, ušesa, zobe in glavo, vrat in usta. Odznotraj in odzunaj je močnejši in bržega delovanja kot francosko žganje. 6 dvoj-

natih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250 Din, že obenem z zabojem in poštino razpošilja po povzetju ali proti naprej vposlanemu denarju lekarnarju Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska. Posamezne steklenice Elsafluida po 10 dinarjev v lekarnah in sorodnih trgovinah.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pred sodiščem.

Sodnik: «Vi ste znani kot pijanec in ste obsojeni, da dobite ali dva dni zapora ali 100 dinarjev kazni.»

Pijanec: «Prosim za 100 dinarjev...»

Otroško modrovanje.

Micika: «Ata, ali živijo na mesecu tudi ljudje?»

Oče: «Gotovo, Micika.»

Micika: «To mora biti gori stiska, kadar je samo polmesec.»

Ljubezen in dota.

Kaplan na deželi se je udeležil ženitovanja, kjer je napravil ženinu in nevesti nagovor, ki ga je končal:

«Ljubezen je, ki Vaju je združila, ljubezen je, ki Vaju bo vodila...»

«Samo ljubezen in ljubezen,» je godrnjal nevestin oče za hrbtno svojega soseda. «Dote pa ne omeni, ki sem jo moral odšteti!»

Najkoristnejši del pri nožu.

Učitelj je pokazal učencem žepni nož, ki je imel dvajset klinj. Ko jim je razložil uporabo vsake klinje je končno vprašal: «Kdo mi more povedati, katero klinjo najbolj rabim?»

Neki deček v ozadju je takoj zaklical: «Vijak za zamaške!»

To je tako.

Evlalija: «Dragi možek, včasih imaš res nekaj moškega na sebi, včasih pa tudi mnogo ženskega. Kako je to?»

Možek: «To je pač tako, ker sem sin moškega in žene.»

Njegova želja.

«Da,» je rekel stari mož, «ponosen sem na svoje hčerke in želim, da se vsaka omoži z dobrim in značajnim človekom, ki bi ji napravil srečno življenje. Nobena ne pojde prazna k svojemu možu. Neža, ki je stara 25 let, dobi na dan poroke 100.000 dinarjev. Meta, ki ima nekaj nad trideset let, dobi na dan poroke 200 tisočakov; Jera, dobra usmiljena duša, ki je praznovala zadnji mesec svoje štirideseto leto, bo pa dobila 300 tisočakov na dan svoje poroke.»

«Prosim vas,» je pripomnil ženitvo željni mladi mož, «nimate morda katere, ki bi bila stara petdeset let?»

Pomota.

Neka ženska se je kopala. Plavati ni znala, pa je po nesreči zašla v globoko vodo. Nedaleč proč se je nahajal mlad mož, ki je to zapazil. Nenadoma pa je prebledel ter začel klicati na pomoč.

«Kaj se je zgodilo?» je hitel spraševati v bližini stoječi ribič.

«Moja žena se potaplja jaz pa ne znam plavati. Deset tisoč dinarjev, če jo rešite.»

V naslednjem trenutku je ribič že planil v vodo. Potekla je minuta hudega boja in ribič je prinesel potapljačo se na obrežje. Ponosno je stopil k možu: «Kako bo s tistimi deset tisoči?»

Toda obraz mladega moža, ki je bil prej pevnato siv, je sedaj kazal naravnost mrtvaško sledico, ko je zrl brez besed na obrazne poteze rešene ženske.

«Da,» je rekel obupno. «Ko sem vam ponudil deset tisočakov, sem menil, da se potaplja moja žena. Zdaj se je pa izkazalo, da je to moja tašča.»

Nepotrebno.

Hudodelec je bil obsojen na vislice ter so mu tik pred izvedbo kazni poslali duhovnika, da ga pripravi na smrt.

«Prišel sem vas spraviti z Bogom,» mu je povedal duhovnik, stopivši v celico.

«Popolnoma nepotrebno,» mu je odgovoril, «zakaj čez dobre pol ure se bova z Bogom že sama osebno pomenila.»

Tat in trgovec.

Tat se splazi med drugimi ljudmi v trgovino in nakrade mnogo sladkorja in kava, nato pa hoče skrivoma oditi.

Med vrati ga sreča trgovec ter se mu v mišljenju, da je dobil novega dobrega nakupovalca, globoko prikloni, rekoč: «Gospod, » pogostkrat pridite!»

Pred sodiščem.

Sodnik: «Torej, priča, gospod Zgaga, vi ste bili deset korakov oddaljeni od obtoženca, ko je ta prvič ustrelil?»

Priča: «Približno 10 korakov.»

Sodnik: «In pri drugem strelu?»

Priča: «O, pri drugem strelu pa že kakšnih sto korakov...»

Verjetno.

Čevlarski učenec je našel obsežno denarnico ter jo, domov prišedši, izročil mojstru. Mojster jo je odprl in videl, da je prazna.

«Ti, tepec, kje je pa denar?»

Učenec: «Odkrito vam povem, da je bila prazna.»

Mojster: «Kje si jo pa našel?»

Učenec: «Na davkariji.»

Mojster: «No, potem ti pa že rad verjamem.»

ČAJNA ROČKA zlata

visoko piemonta in najfinjša
zdravilna mešanica
v najdostopnejši popolnosti.
edina obstoječa čajna mešanica
najfinjših cvetov in nepre-
kosljiva v izdatnosti, v porabi
ne dražja kot srednje vrste.

MALI OGLASI

Imam 14letno pridno deklico,

katero bi dal v pošteno hišo, v gostilno ali v trgovino. Naslov je poslati na upravo «Domovine» pod šifro «Pridna deklica». 7

Kuharico

sprejme državna kmetijska šola na Grmu (Novo mesto). Ponudbe z navedbo zahtev o plači in dosedanjem zaposlenju sprejema ravnateljstvo šole. 5

«Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsaflujd, da, samo «Elsaflujd»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsaflujdjem krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmogne kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsaflujd». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Roman La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga «Jutrovi» čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem

je izšel.

Naroča se ga v upravi «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4.

Broširan stane . . . . . 45 Din

Večan v polplatno . . . . . 55 Din

Večan v platno . . . . . 65 Din

Kaj piše kritik o knjigi

Roman je polna divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda moiri njen cvet še vedno dehti, še vedno se pri takinem čitvanju orose naše oči, in tudi debelokožnejši bralci ne more knjige odložiti neoprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, trkrat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka.

Priatelji dobre knjige, naročite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

Hranilnica in posolilnica v Globokem pri Brežicah namanja vsem znancem in prijateljem pretresljivo vest, da je naš vestni in delavni ta, nik, gospod

Justek Tominc

učitelj v Globokem pri Brežicah

na Novega leta dan, ob 10. uri predpoldne, nenadoma preminul.

Zemeljski ostanek prebalega pokojnika so se v nedeljo, dne 3. t. m., položili k večnemu počitku na mirovdvoru v Pišecah.

Čast njegovemu spominu!

Globoko, dne 4. januarja 1926.

Načelstvo in nadzorstvo.